БУТУН ДУН'Е ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

№ 114 (345)
10 ИЮНЬ ЖУМА 1955 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

УЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

Европада тинчликни мустаҳкамлаш манфаатларини кўзлаб

Тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш ҳозирги вақтда Европа халқлари олдида турган асосий вазифадир. Инсоният тарихидаги энг қирғин ва оғир уруш бундан ўн йил муқаддам Европа далаларида тугаган эди. Европа халқлари зўр ғайрат блан меҳнат қилиб, ўша уруш етказган жароҳатларни тузатмоқдалар. Иқтисодий турмуш тикланди ва ривожлантирилмоқда. Фақат тинчлик шароитидагина Европанинг ҳарбир халқи келажакка дадил бўлиб қараб, ўзи танлаган йўлдан олға бориши мумкин.

Совет Иттифоқи халқлари тинчликни ва халқаро ҳамкорликни та'минламоқ учун изчиллик блан кураш олиб бормоқдалар. Шу мақсадда Совет ҳукумати томонидан кўрилаётган муҳим тадбирлар Европада ва Осиёда тобора кўпроқ қўллаб-қувватланмоқда.

Ҳечбир хато қилмасдан шуни айтиш мумкинки, совет ва герман халқлари ўртасида нормал, яхши муносабатлар бўлиши Европада тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлашнинг ҳал қилучи шартидир. Шунга асосланиб, Совет ҳукумати Германия Федерал Республикаси ҳукуматига кеча э'лон этилган нотани юборди ва бу нотада Совет Иттифоқи блан Ғарбий Германия ўртасида бевосита дипломатик ва савдо муносабатлари, шунингдек маданий муносабатлар ўрнатишни таклиф қилди. Нотада айтилганидек, Совет Иттифоқи ҳукумати ҳар иккала мамлакат давлат арбоблари ўртасида шахсий алоқа боғлашни матлуб деб ҳисоблаб, Германия Федерал Республикаси канцлери К. Аденауэр жанобларининг ва Германия Федерал Республикаси ҳукумати шу масалаларни муҳокама қилмоқ учун Москвага юборишни истаган бошқа вакилларнинг яқин фурсатда Москвага келишини табриклаган бўлур эди.

Совет ҳукуматининг бу ташаббуси катта халқаро аҳамиятга эгадир. Бу ташаббус совет ва герман халқларининг манфаатларига мос бўлиб тушади ва шу блан бир вақтда халқаро вазиятдаги умумий кескинликни юмшатишга ёрдам беради. СССР блан Ғарбий Германия ўртасида нормал муносабатлар бўлмаганлигининг ўзи Европада ташвиш туғдирмаслиги мумкин эмас, умумий кескинликни кучайтирмаслиги мумкин эмас. Нормал бўлмаган бундай аҳволнинг сақланиб қолишидан фақат агрессив кучларгина манфаатдордир, Аммо, тинчликни сақлашни ва мустаҳкамлашни истовчилар эса СССР блан Германия Федерал Республикаси ўртасидаги муносабатларни нормаллаштиришни истамасликлари мумкин эмас.

Муносабатларнинг мана шундай нормаллаштирилишидан дастлаб Совет Иттифоқи блан Германия халқларининг ўзлари манфаатдордирлар, албатта. Тарихий тажриба шуни яққол кўрсатдики, улар дўст бўлиб яшаб, ҳамкорлик қилган даврларда ҳар иккала мамлакат бундан ўзлари учун катта манфаат кўрганлар. СССР блан Германия халқлари ўртасида душманчилик ва уруш бўлиши уларнинг бошига кулфатлар ва азоб-уқубатлар келтирган.

Совет ҳукумати Германия Федерал Республикаси ҳукуматининг e'тиборини шу нарсага жалб қилдики, ҳозирги вақтда ба'зи давлатларнинг муайян агрессив доираларида СССР блан Ғарбий Германияни бир-бирига қарама-қарши қилиб қўйиш ва улар ўртасидаги муносабатларнинг яхшиланишига халақит беришга қаратилган планларнинг режалари тузилмоқда. Совет ҳукуматининг нотасида шу нарса кўрсатиб ўтилдики, бу планларнинг амалга оширилиши янги урушга олиб келиши мумкин, бу сафар бундай уруш Германия территориясини муқаррар равишда жанг майдонига ва ҳаробаликка айлантириб юборади. Ҳарбир ақли расо киши шу нарсани яхши биладики, Германия территориясида ҳозирги замон фани ва техникасининг муваффақиятларини қўлланган ҳолда бўладиган бундай уруш немис халқи бошидан кечирган урушларнинг ҳаммасига қараганда ҳам энг кўп вайрон қиладиган ва мамлакатни энг кўп ҳаробаликка айлантирадиган уруш бўлур эди.

Совет Иттифоқининг ва Европадаги бошқа бирқанча мамлакатларнинг тинчликсевар ташқи сиёсати агрессия ва уруш кучларининг мана шу сиёсатига қарама-қарши бўлиб турибди. Совет Иттифоқи ва Европадаги тинчликсевар бошқа бирқанча мамлакатлар Германиянинг Европа халқлари оиласида тўлаҳуқуқли а'зо бўлишини, Европада тинчликни ва хавфсизликни мустаҳкамлаш йўлидаги яратучилик ишларида қатнашувини истайдилар.

Урушдан кейинги даврда Совет Иттифоқининг герман проблемасини ҳал қилиш соҳасидаги позицияси ҳамиша немис халқининг туб миллий манфаатларига мос бўлиб келди.

Совет Иттифоқи Германия Демократик Республикаси блан ўзаро яхши муносабатлар боғлади, бу ўзаро муносабатлар ҳар иккала мамлакатнинг манфаатларини кўзлаб тенгҳуқуқлилик ҳамда ички ишларга аралашмасликнинг мустаҳкам негизида ривожлантирилмоқда.

Шу нарса шак-шубҳасиздирки, ўзаро ишонч ва тинч ҳамкорлик қилиш асосида СССР блан Германия федерал Республикаси ўртасида бевосита дипломатик ва савдо муносабатларининг ва шунингдек маданий муносабатларнинг ўрнатилиши ҳар иккала мамлакатнинг миллий манфаатларига, шунингдек Европадаги барча мамлакатларнинг хавфсизлигини ва тинчликни мустаҳкамлаш манфаатларига ҳам тўла равишда мос бўлиб тушади.

Бу вазифанинг ҳал қилиниши шунинг учун ҳам катта аҳамиятга эга бўладики, СССР Совет Иттифоқи блан Германия Федерал Республикаси ўртасида нормал муносабатларнинг ўрнатилиши ва ривожлантирилиши бутун Германияга тааллуқли бўлган ва ҳали ҳал қилинмаган масалаларнинг ҳал қилинишига ёрдам беради ва бу блан немис халқининг асосий умум миллий проблемасини ҳал қилишга — Германия демократик давлатининг бирлигини тиклашга ёрдам бериши лозим, деган фикрга асосланмоқда.

СССР блан Ғарбий Германия ўртасидаги савдо-сотиқ соҳасида барқарор муносабатлар ўрнатилиши муҳим аҳамиятга эгадир. Ма'лумки, Германия учун Шарқда традицион бозор бўлган мамлакатлар блан нормал иқтисодий алоқаларнинг йўқлиги ғарбий герман савдо-саноат доираларида, айниқса Ғарбда иқтисодий қарорсизлик кучайиб бораётган шароитда, ўринли ташвиш туғилишига сабаб бўлмоқда.

Иқтисодий соҳада барқарор ва тез ривожланучи муносабатлар вужудга келтириш, савдо-сотиқ даражасини ошириш СССР блан Ғарбий Германиянинг иккалови учун манфаатлидир, чунки бундай муносабатлар ўтмишда ҳар иккала мамлакат учун яхши натижалар берганлигини эсда тутмоқ керак.

СССР блан Германия халқлари ўртасидаги илмий-маданий ва техникавий алоқалар Европа цивилизациясини ривожлантиришнинг асрлар давомида зарур таркибий қисми бўлиб келган эди. Бу соҳада шонли традициялар бор. Гумбольдт ва Кохнинг, Гёте ва Бетховеннинг номлари совет кишиларига яхши ма'лум бўлгани сингари, Менделеев ва Павловнинг, Толстой ва Чайковскийнинг номлари ҳам герман жамоатчилигига кенг равишда ма'лумдир. СССР блан Ғарбий Германия ўртасидаги нормал маданий муносабатлар фан, техника ва сан'ат соҳасида улар ўртасидаги ҳамкорликни ривожлантириш манфаатларига хизмат қилиши мумкин ва лозим.

СССР блан Ғарбий Германия ўртасида муносабатларни нормаллаштиришдан фақат совет ва герман халқларигина манфаатдор бўлиб қолмасдан, бундан Европадаги ҳамма халқлар, биринчи навбатда, уруш оқибатларидан айниқса кўп зарар кўрган ва Европада урушнинг ортиқ такрорланмаслиги учун тинчлик ишига ўзларининг бутун кучларини сарф этишга қат'ий қарор қилган халқлар манфаатдордирлар.

Совет ҳукуматининг Германия Федерал Республикаси Ҳукуматига юборган нотаси ҳамма мамлакатларда жуда қизғин равишда муҳокама қилинмоқда. Дастлабки олинган хабарларнинг ўзи шуни кўрсатадики, Германиянинг бутун территориясида — Германия Демократик Республикасида ҳам, Германия Федерал Республикасида ҳам — герман жамоатчилиги Совет Иттифоқининг бу муҳим қадамини Европада мустаҳкам тинчликни та'минлаш йўлидаги астойдил интилишнинг янги бир кўриниши деб ҳисобламоқда. ДПА агентлигининг берган хабарида айтилишича, Германия Федерал Республикаси ҳукумати ўзининг расмий баёнотида «СССРнинг 7 июньда федерал ҳукуматга юборган нотасида Совет Иттифоқи блан Германия Федерал Республикаси ўртасида дипломатик, савдо ва маданий муносабатлар ўрнатиш ҳақида қилинган таклифни табриклайди. Нотада, — дейилади шу баёнотда, — шундай хилма-хил масалалар қўйилганки, бу нарса шу масалаларни дастлаб ўрганиб чиқишни зарур қилиб қўяди. Бу ўрганиш бошланди. Бу ўрганиш Федерал канцлернинг Совет Иттифоқи давлат арбоблари блан бўладиган музокараларининг мақсадга мувофиқ бўлиб чиқишига олиб келади, деб умид қилиш мумкин».

Ғарбий Германиядаги социал—демократик партия раҳбари Олленхауэр, совет таклифи қабул қилиниши лозим ва Москвада бўладиган музокаралар Германиянинг қайта бирлаштирилишига ёрдам бериши лозим, деб айтди.

Шу блан бирга, матбуот ва радио хабарларида айтилишича, Совет ҳукуматининг нотаси Америка ва Англиянинг ба'зи доираларини саросималикка солиб, гангитиб қўйган. Шу мамлакатлардаги ба'зибировлар СССР блан Ғарбий Германия ўртасидаги ўзаро муносабатларнинг нормаллаштирилишига халақит беришга ҳамда совет ғарбий герман муносабатларида ишончсизлик ва душманчилик туғдиришга манфаатдор бўлаётганга ўхшайдилар.

СССР халқлари Совет давлатининг бутун дун'ёда тинчликни мустаҳкамлашга қаратилган доно сиёсатини қўллаб-қувватламоқдалар ва ма'қулламоқдалар. Герман халқидан ўч олиш ҳисси совет халқларига бутунлай ёт бир нарсадир. Совет кишилари Германия халқлари блан нормал, яхши муносабатлар ўрнатиш йўлига қат'ий равишда ўтишни талаб қилмоқдалар. Бундай муносабатлар Европада тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш учун ҳал қилучи аҳамиятга эга бўлади.

(«ПРАВДА»нинг 9 июньдаги бош мақоласи).

СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Булганин Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Жавахарлал Неруни қабул қилди

8 июньда СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Булганин Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Жавахарлал Неруни қабул қилди. Ҳиндистон Республикасининг СССРдаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси К. П. Ш. Менон ва Ҳиндистон Республикасининг СССРдаги элчихонасининг биринчи секретари П. Н. Кауль Неру жанобларига ҳамроҳ бўлиб келдилар.

Жавахарлал Неру Н. А. Булганин блан суҳбат қилган вақтда СССР Министрлар Совети Раисининг Биринчи ўринбосари Ташқи Ишлар Министри В. М. Молотов ва Совет Иттифоқининг Ҳиндистон Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси М. А. Меньшиков ҳозир бўлдилар. (ТАСС).

В. М. Молотов Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Жавахарлал Неруни қабул қилди

8 июньда СССР Министрлар Совети Раисининг Биринчи Ўринбосари, СССР Ташқи ишлар министри В. М. Молотов Ҳиндистон Республикасининг Бош министри, Ташқи ишлар министри Жавахарлал Неруни қабул қилди.

Жавахарлал Неруга Ҳиндистон Республикасининг СССРдаги Фавқулодда ва Муҳтор элчиси К. П. Ш. Менон ҳамроҳ бўлиб келди.

Қабул вақтида СССР Ташқи ишлар министрининг ўринбосари В. В. Кузнецов ҳамда Совет Иттифоқининг Ҳиндистон Республикасидаги Фавқулодда ва Муҳтор элчиси М. А. Меньшиков ҳозир бўлдилар. (ТАСС).

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. Е. Ворошилов Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Жавахарлал Неруни қабул қилди

9 июньда СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. Е. Ворошилов Ҳиндистон Республикасининг Бош министри, Ташқи Ишлар Министри Жавахарлал Неруни қабул қилди.

Ҳиндистон Республикаси Ташқи Ишлар Министрлигининг бош секретари Н. Р. Пиллаи, Ҳиндистон Республикасининг СССРдаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси К. П. Ш. Менон ва Ҳиндистон Республикасининг СССРдаги Элчихонасининг биринчи секретари П. Н. Кауль Неру жанобларига ҳамроҳ бўлдилар.

Қабул вақтида СССР Ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари В. В. Кузнецов, Совет Иттифоқининг Ҳиндистон Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси М. А. Меньшиков ва СССР Олий Совети Президиуми секретарининг ўринбосари А. Ф. Горкин ҳозир бўлдилар. (ТАСС).

Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Жавахарлал Неру В. И. Ленин ва И. В. Сталин Мавзолейини зиёрат қилди

Расмий визит блан Москвага келган Ҳиндистон Республикаси бош министри, Ташқи ишлар министри Жавахарлал Неру 8 июньда В. И. Ленин ва И. В. Сталин Мавзолейини зиёрат қилди ҳамда гулчамбарлар қўйди.

Жавахарлал Неруга унинг қизи Индира Ганди, Ҳиндистон Республикаси Ташқи ишлар министрлигининг Бош секретари Н. Р. Пиллаи. Ҳиндистон Республикаси Ташқи ишлар министрлиги Европа бўлимининг мудири А. Хусайн. СССР Ташқи Ишлар Министрининг Биринчи Ўринбосари В. В. Кузнецов, Ҳиндистон Республикасининг СССРдаги Фавқулодда ва Муҳтор элчиси К. П. Ш Менон. СССРнинг Ҳиндистон Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси М. А. Меньшиков. СССР Ташқи ишлар министрлиги протокол бўлимининг мудири Ф. Ф. Молочков. Москва Кремлининг коменданти А. Я. Веденин ва СССРда меҳмон бўлиб турган бир группа ҳинд журналистлари ҳамроҳ бўлиб келдилар.

(ТАСС)

Япон касаба союз делегацияси Ленин ва Сталин Мавзолейини зиёрат қилди

ВЦСПСнинг таклифига биноан, СССРда меҳмон бўлиб турган япон касаба союз делегацияси 8 июньда Ленин ва Сталин Мавзолейини зиёрат қилиб, гулчамбар қўйди.

(ТАСС).

Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Жавахарлал Неру Москвага келди

Ҳиндистон Республикасининг Бош министри, Ташқи Ишлар Министри Жавахарлал Неру ҳамроҳлари блан бирга 7 июньда расмий визит блан Москвага келди.

Марказий аэродром Совет Иттифоқининг ва Ҳиндистон Республикасининг давлат байроқлари блан безатилган эди.

Соат 18 да самолёт ерга қўнди. Жавахарлал Неру, унинг қизи Индира Ганди, Ҳиндистон Республикаси Ташқи Ишлар Министрлигининг бош секретари Н. Р. Пиллаи, Ҳиндистон Республикаси Ташқи Ишлар Министрлигининг бўлим мудири М. А. Ҳусайн самолётдан чиқиб келадилар.

Меҳмонларни Н. А. Булганин, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, Н. С. Хрушчев, РСФСР Министрлар Советининг Раиси А. М. Пузанов. СССР министрлари П. Я. Антропов, И. А. Бенедиктов, В. П. Елютин, Г. К. Жуков, М. Д. Ковригина, И. Г Кабанов, Н. А. Михайлов, П. И. Паршин, Д.Я.Райзер, Н. С. Рижов, А. Г. Шереметьев, Совет Иттифоқи Маршали В. Д. Соколовский, авиация бош Маршали П. Ф. Жигарев, генерал-полковник И. А. Серов, СССР министрларининг ўринбосарлари А. А. Громико, В. В. Кузнецов, В. В. Мацкевич, ТАССнинг мас'ул раҳбари Н. Г. Пальгунов, «Правда» бош редактори Д. Т. Шепилов, ВЦСПС Раисининг Ўринбосари Л. Н. Соловьев, Москва Совети Ижроия комитетининг Раиси М. А. Яснов, Москва шаҳар комендантининг ўринбосари полковник А. Т. Верещенко, СССР Министрлар Советининг, СССР Ташқи Ишлар Министрлигининг, СССР Мудофаа Министрлигининг мас'ул ходимлари, пойтахтнинг жамоат арбоблари, матбуот вакиллари кутиб оладилар. Буерда Ҳиндистон Республикасининг СССРдаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси К. П. Ш. Менон, Совет Иттифоқининг Ҳиндистон Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси М. А. Меньшиков бор эди. Москвадаги элчихоналар ва миссияларнинг бошлиқлари, Ҳиндистон Республикасининг Бош министрини кутиб олиш учун келдилар. Аэродромда Ҳиндистон Бош министрини жам'и 300 га яқин киши кутиб олди.

Москва пионерлари меҳмонларга катта гулдасталар тақдим этдилар. Жавахарлал Неру, Индира Ганди гулдасталар учун болаларга самимий ташаккур билдирдилар. Ҳиндистоннинг СССРдаги элчихонаси ходимларининг болалари ўртоқ Н. А. Булганинга ва Жавахарлал Неруга гулдасталар тақдим этдилар.

Ҳиндистон Республикаси гимнининг тантанали садолари янграйди. Шундан кейин, Совет Иттифоқи гимнининг улуғвор мелодияси эшитилади. Н. А. Булганин ва Жавахарлал Неру фахрий қоровул олдидан ўтадилар.

Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Жавахарлал Неру буерда ўрнатилган микрофон ёнига келиб, қуйидаги нутқни сўзлайди:

Ҳиндистон Республикаси Бош министри Жавахарлал Неру нутқи

Мен буерга, Совет Иттифоқига келишни кўпдан буён орзу қилар эдим. Мен бу машҳур ва ажойиб шаҳарга келишни кўпдан буён истардим. Бугун ана шу истагим амалга ошди. Мен буерга келишимдан жуда хурсандман. Мен ўзимни саёҳатчи деб ҳисоблайман, мен сизнинг Ҳукуматингизга, сизнинг халқингизга энг яхши истаклар блан саёҳатчи сифатида буерга келдим. Мен буерга сизларни яхшироқ ва кўпроқ билиш учун келдим. Менинг буерга келишим муносабатларимизни мустаҳкамлайди деб ишонаман. Мени самимий дўстона кутиб олганлигингиз учун ташаккур изҳор қиламан.

* * *

Шуерда ҳозир бўлган кишилар Жавахарлал Неруни қарсаклар блан табриклайдилар.

Машиналар етиб келади. Биринчи машинага Жавахарлал Неру ва Н. А. Булганин, иккинчи машинага Индира Ганди, Менон хоним, М. Д. Ковригина ва Б. Н. Меньшикова, учинчи машинага Ҳиндистон Республикаси Ташқи Ишлар Министрлигининг бош секретари Н. Р. Пиллаи, СССР Ташқи Ишлар Министрининг биринчи ўринбосари В. В. Кузнецов, СССР Ташқи Ишлар Министрлиги протокол бўлимининг мудири Ф. Ф. Молочков, тўртинчи машинага Ҳиндистон Республикаси Ташқи Ишлар Министрлиги бўлимининг мудири М. А. Ҳусайн, Ҳиндистон Республикасининг СССРдаги Элчиси К. П. Ш Менон ва СССРнинг Ҳиндистондаги Элчиси М. А. Меньшиков тушадилар. Ж. Нерунинг бошқа ҳамроҳлари, шунингдек совет ва четэл матбуотининг вакиллари бошқа машиналарга тушадилар.

Меҳмонлар автомашиналарда аэродромдан чиқиб Москвада Ж. Нерунинг резиденцияси бўлиб хизмат қилиши учун белгиланган бинога қараб йўл оладилар. Уларни пойтахтнинг Ленинград шоссесининг ҳар икки томонига тўпланган неча ўн минглаб меҳнаткашлари қизғин табриклайдилар. Табрикловчилар мустаҳкамланиб бораётган Совет-Ҳиндистон дўстлиги шарафига табрик сўзлари айтадилар. Ҳиндистон халқининг гуллаб-яшнашини, тинчлик ишининг муваффақият қозонишини истаб изҳор қилган тилакларини билдирадилар.

Горький кўчаси ҳам одамлар блан лиқ тўла эди. Буерда тўпланган кишиларнинг кўплари гул кўтарганлар. Горький кўчасини энлаб қуйидаги сўзлар ёзилган катта алвонлар тортилган:

— Бош министр Неруга салом! Хўш келибсиз!

Машиналар колоннаси кўча бўйлаб ўтиб боради. Москва кўчаларида ҳамма жойда пойтахт меҳнаткашлари Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Жавахарлал Неруни, унинг ҳамроҳларини самимий кутиб олдилар ва ҳинд халқига чуқур муҳаббатларини, Совет Иттифоқи ва Ҳиндистон Республикаси халқлари ўртасида янада мустаҳкамроқ дўстона алоқалар ўрнатишга интилаётганликларини изҳор қилдилар. Ҳиндистонли меҳмонлар тушган машиналар ўтиб борган йўлда кўчаларнинг ҳамма томонидан неча ўн минглаб кишиларнинг дўстона гулдурос қарсаклари, табрик хитоблари, самимий истаклар, ҳинд халқининг бахт-саодатини, унинг гуллаб-яшнашини, умумий тинчлик бўлишини истаб изҳор қилинган тилаклар минут сайин эшитилиб турар эди. (ТАСС).

Ҳиндистон Республикаси Бош министри Жавахарлал Нерунинг Москвада бўлиши

Ҳиндистон Республикасининг ҳозирги вақтда Москвада бўлган Бош Министри Жавахарлал Неру ва унинг ёнидаги кишилари 8 июньда Москва Кремлидаги архитектура ёдгорликларини тамоша қилдилар. Ҳиндистонли меҳмонларга СССР Ташқи Ишлар Министрининг Биринчи Ўринбосари В. В. Кузнецов, СССРнинг Ҳиндистон Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси М. А. Меньшиков, СССР ТИМ Протокол бўлимининг Мудири Ф. Ф. Молочков, Кремль коменданти А. Я. Веденин ҳамроҳ бўлдилар.

Жавахарлал Неру Благовешченский соборини ва реставрация қилингандан кейин яқинда очилган Архангельский соборини тамоша қилди. Ҳиндистонли меҳмонлар Оружейная палатада бўлиб, буерда Бош Министр Неруни Петр Биринчининг шахсий буюмлари стенди, қадимги қуроллар, рус мастерларининг турли буюмлари қўйилган витриналар айниқса қизиқтирди.

Ўша вақтда Кремльда бўлган жуда кўп экскурсиячилар Жавахарлал Нерунинг пайдо бўлишини самимий кутиб олдилар.

Ҳиндистон Республикаси Бош Министри ва унинг ёнидаги кишилар тушдан кейин Москвадаги И. В. Сталин номли автомобиль заводини бориб кўрдилар. Завод бошқармаси биноси олдида бирнеча юз ишчи тўпланди. Ҳиндистонли меҳмонлар тушган машиналар шу ерга келиб тўхтаганида, улар Ж. Неруни қизғин табрикладилар.

И. В. Сталин номли автомобиль заводида Жавахарлал Неруга СССР Ташқи Ишлар Министрининг Биринчи Ўринбосари В. В. Кузнецов, СССРнинг Ҳиндистондаги Элчиси М. А. Меньшиков, Автомобиль, трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги Министрининг Ўринбосари К. В. Власов, И. В. Сталин номли автомобиль заводининг директори А. Г. Крилов, СССР Ташқи Ишлар Министрлиги Протокол Бўлимининг Мудири Ф. Ф. Молочков ҳамроҳ бўлдилар.

Жавахарлал Неру автозавод директори А. Г. Крилов блан узоқ суҳбат қилди, бу суҳбат вақтида автомашиналар ишлаб чиқариш, ишчиларнинг меҳнат шароити, уй-жой қурилиши масалалари блан қизиқди.

Меҳмонлар заводда биринчи бўлиб асбобсозлик цехини кўрдилар, бу ерда детальларни ишлаш учун зарур бўлган жуда кўп асбоблар чархланади ва тайёрланади.

Меҳмонлар марказий ўлчов лабораториясини қизиқиб тамоша қилдилар.

Сўнгра Жавахарлал Неру автобус цехини ва шу бинодаги велосипедлар йиғадиган цехни кўрди. У велосипедлар йиғиладиган конвейерни айниқса зўр э'тибор блан кўздан кечирди.

Кулранг чўян қуядиган цехда бирнеча поток формовка линиялари бор. Бу жойда ҳавони совутадиган ва ишчиларнинг меҳнати учун қулай шароит яратиб берадиган установкалар ҳиндистонли меҳмонларнинг э'тиборини жалб қилди. Шу цехда Бош Министр ошхонани кириб кўрди.

«ЗИС-150» маркали юк машиналарини ишлаб чиқараётган бош конвейер жойлашган автомобильларни йиғиш ва синаб кўриш цехи меҳмонларни ғоят қизиқтирди. Буерда автомобиль кўз олдида йиғилабошлайди ва конвейердан тамомила тайёр ҳолда туширилади.

Цехларда ва завод территориясида, Жавахарлал Неру борган ҳамма жойда овациялар янграб турди. Минглaрча ишчилар Жавахарлал Неруни қизғин табрикладилар, «Яшасин Ҳиндистон ва СССР дўстлиги» деган хитоблар эшитилди.

Жавахарлал Неру автозавод Маданият саройининг болалар секторини, болалар кутубхонасини, ёш табиатшунослар хонасини, тасвирий сан'ат студиясини, авиамодель лабораториясини тамоша қилди. Ўша вақтда Маданият саройида бўлган болалар Жавахарлал Неруга гулдасталар ва пионер значоги тақдим этдилар. Ж. Неру болаларнинг табригига жавобан, бу табрикни Ҳиндистон болаларига топширажагини айтди.

Меҳмонлар Маданият саройининг бошқа биноларини — клуб қисмини ҳам тамоша қилдилар. Бу ерда жуда кўп тўгаракларда автозавод ишчилари шуғулланаётган эдилар.

Кремльни, Сталин номли автомобиль заводини ва Маданият саройини тамоша қилиш вақтида Ҳиндистон Республикаси Бош Министри Жавахарлал Неру ёнида Ҳиндистон Республикаси журналистларининг бир группаси ҳам бор эди. (ТАСС).

В. М. Молотов ҳузурида Ҳиндистон Республикаси Бош министри Жавахарлал Неру шарафига зиёфат

8 июньда СССР Министрлар Совети Раисининг Биринчи Ўринбосари, СССР Ташқи Ишлар Министри В. М. Молотов Ҳиндистон Республикасининг Москвага расмий визит блан келган Бош Министри, Ташқи ишлар министри Жавахарлал Неру шарафига зиёфат берди.

Зиёфатда Жавахарлал Неру, унинг қизи Индира Ганди. Ҳиндистон Республикаси Ташқи Ишлар Министрлигининг бош секретари Н. Р. Пиллаи, Ҳиндистон Республикаси Ташқи ишлар министрлигининг Европа бўлими мудири А. Хусайн, Ҳиндистон Республикасининг СССРдаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси К. П. Ш. Менон рафиқаси блан бирга ҳозир бўлдилар.

Совет томонидан Н. А. Булганин, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, Н. С. Хрушчев, СССР Министрлари И. А. Бенедиктов, И. Г. Кабанов, М. Д. Ковригина ва Н. А. Михайлов, СССР Ташқи Ишлар Министрининг ўринбосарлари А. А. Громико ва В. В. Кузнецов, Совет Иттифоқининг Ҳиндистон Республикасидаги Фавқулодда ва Муҳтор элчиси М. А. Меньшиков. СССР Ташқи ишлар министрлиги протокол бўлимининг мудири Ф. Ф. Молочков ҳозир бўлдилар. (ТАСС).

Ҳиндистон Республикаси элчихонасида Ҳиндистон Республикаси Бош министри Жавахарлал Неру шарафига зиёфат

8 июньда Ҳиндистон Республикасининг СССРдаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси К. П. Ш. Менон Совет Иттифоқига расмий визит блан келган Ҳиндистон Республикаси Бош Министри Ташқи Ишлар Министри Жавахарлал Неру шарафига зиёфат берди.

Зиёфатда Жавахарлал Неру, унинг қизи Индира Ганди, Ҳиндистон Республикаси Ташқи Ишлар Министрлигининг бош секретари Н. Р. Пиллаи, Ҳиндистон Республикаси Ташқи Ишлар Министрлиги Европа бўлимининг мудири А. Хусайн ҳозир бўлдилар.

Совет томонидан зиёфатда Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян В. М. Молотов, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, Н. С. Хрушчев, РСФСР Министрлар Советининг Раиси А. М. Пузанов, СССР Министрлари Г. К. Жуков, М. Д. Ковригина ва Н. А. Михайлов, СССР Ташқи Ишлар Министрининг ўринбосарлари А. А. Громико, В. В. Кузнецов ва В. А. Зорин, СССРнинг Ҳиндистон Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси М. А. Меньшиков ҳозир бўлдилар. (ТАСС).

СОВЕТ ХОДИМЛАРИНИНГ РЕСПУБЛИКА КЕНГАШИ

Тошкентда совет ходимларининг республика кенгаши бўлиб ўтди. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми томонидан чақирилган бу кенгашда область ижроия комитетларининг раислари ва секретарьлари, шаҳар ва район ижроия комитетларининг раислари, область Советлари ва Тошкент шаҳар Совети доимий комиссияларининг раислари, республика партия ва совет органларининг вакиллари, министрлар қатнашдилар. Тожикистон, Туркманистон, Қирғизистон республикалари ва Қорақалпоғистон АССРдаги совет органларининг раҳбар ходимлари ҳам кенгашда иштирок қилдилар.

Кенгаш ишида СССР Олий Совети Президиумининг секретари Н. М. Пегов қатнашди.

Кенгаш қатнашчилари Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси Ш. Рашидовнинг «Маҳаллий Советларнинг ташкилий-оммавий ишларини яхшилаш тадбирлари тўғрисида»ги докладини муҳокама қилдилар.

Кейинги вақтларда,— деб та'кидлади докладчи,— республиканинг хўжалик ва маданий ҳаётида маҳаллий Советларнинг роли анча ўсди. Неча ўн минглаб депутатлар давлат аппаратининг бутун фаолиятига жалб этилди. Улар социалистик экономикани ривожлантириш ва меҳнаткашларнинг маданий-маиший эҳтиёжларини қондириш блан боғлиқ бўлган муҳим вазифаларни бажаришда ташаббус кўрсатиб, сабот блан иш олиб бормоқдалар. Илғор ижроия комитетлари меҳнаткашлар ўртасида ташкилий-оммавий ишларни олиб боришда кўп тажриба тўпладилар.

Аммо шуни айтиш керакки, ижроия комитетларининг ба'зи раҳбарлари ташкилий-оммавий ишларнинг моҳиятига ҳали ҳам етарли баҳо бермаётирлар, ташкилий-оммавий ишларни меҳнаткашлар ўртасида олиб бориладиган чинакам, жонли ташкилотчилик ишлари блан боғламаётирлар, бу ишларни кўплаб мажлислар ўтказиш, кўп миқдорда қарор ва резолюциялар қабул қилиш блан чеклаб қўймоқдалар.

Советларнинг сессияларини чақириш ва ўтказиш маҳаллий Советларнинг ташкилий-оммавий ишларини яхшилашда жуда муҳим роль ўйнайди. Бу сессиялар Советларнинг омма блан алоқа боғлашининг муҳим формаларидан биридир. Сессияларда ижроия комитет ва унинг бўлимлари, муассасалар ҳамда корхоналарнинг ишларидаги камчиликлар очиб ташланади, халқ хўжалигининг барча соҳаларида Партия ва Ҳукумат томонидан маҳаллий Советлар олдига қўйилган вазифаларни амалга ошириш йўллари ва тадбирлари белгиланади.

Коғон шаҳар Совети ижроия комитети (раиси ўртоқ Тошев) ана шуларнинг ҳаммасини ҳисобга олиб сессияни ўтказишга пухта тайёргарлик кўради. Ўтган йили буерда 13 сессия ўтказилди ва бу сессияларда шаҳарнинг ҳаётига доир муҳим масалалар, чунончи, ободончилик, соғлиқни сақлаш, коммунал хўжалик тўғрисидаги, саноат корхоналари ва транспортнинг ишлари ҳамда аҳолига савдо хизмати кўрсатиш тўғрисидаги масалалар муҳокама қилинди. Доимий комиссияларнинг ҳисоботлари тингланди, сайловчиларнинг наказлари қандай бажарилаётганлиги тўғрисидаги масала қараб чиқилди.

Чирчиқ шаҳар Совети сессиялари (раиси ўртоқ Ҳайдаров) мунтазам суратда чақирилиб, юксак савияда ўтказилмоқда.

Хоразм ва Сурхондар'ё область Советлари, Наманган, Коғон, Тўрақўрғон район Советлари ва республикадаги бирқанча қишлоқ советларининг сессиялари ўз вақтида ва уюшқоқлик блан ўтказилмоқда.

Афсуски, айрим ижроия комитетларининг раҳбарлари сессияларни ўтказиш муддатлари тўғрисида Конституция қоидаларига риоя қилмаётирлар. Масалан, Чимбой шаҳар Совети ижроия комитети ўтган йили 12 сессия ўрнига фақат икки сессия ўтказган. Бу йил эса 3 сессия ўрнига фақат бир сессия ўтказилган. Шаҳрисабз шаҳар ижроия комитети сессияларни ҳар ойда эмас, балки уч ойда бир марта чақиради. Урганч шаҳар ижроия комитети, Андижон областидаги Ойим, Бўз ва Избоскан район ижроия комитетлари, Фарғона областидаги Охунбобоев ва Водил район ижроия комитетлари, Бухоро областидаги Бухоро ва Шофрикон район ижроия комитетлари ва бошқа кўпгина ижроия комитетлари сессияларни чақириш юзасидан белгиланган муддатларни қўпол суратда бузмоқдалар.

Конституция талабларининг йўл қўйиб бўлмайдиган даражада бузилаётганлиги учун область Советлари ижроия комитетлари устига катта жавобгарлик тушади. Область Советлари ижроия комитетлари областьдаги барча Советлар сессияларининг ўз вақтида ўтказилишини та'минлаш ўрнига ўз сессияларини ҳам белгиланган муддатларда чақирмасдан келадилар. Бу ҳол Бухоро, Қашқадар'ё, Андижон, Самарқанд область ижроия комитетларининг иш услубида айниқса кўп учрайди.

Бизнинг вазифамиз — сессияларнинг бундан буён Ўзбекистон ССР Конституциясига мувофиқ суратда ўтказилишини, бу сессияларда халқ хўжалигининг барча тармоқларини ривожлантириш ва меҳнаткашларнинг фаровонлигини ошириш каби ҳаётий муҳим масалаларнинг муҳокама қилинишини та'минлашдан иборат.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми яқинда ўтказилган ўз мажлисида Тошкент область, Орджоникидзе районидаги Куйбишев қишлоқ Советининг ижобий иш тажрибасини муҳокама қилди.

Бу қишлоқ Совети (раиси, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати ўртоқ Мавлонова) ўз ишларини тўғри уюштирди. Қишлоқ Советининг сессиялари ўз вақтида ўтказилиб, масалаларнинг амалий суратда муҳокама қилиниши та'мин этилади. Доимий комиссиялар ва депутатлар блан ишлаш яхши йўлга қўйилган.

Қишлоқ Совети тўғри раҳбарлик қилаётганлиги туфайли унинг территориясидаги колхозлар давлат олдидаги мажбуриятларини йил сайин ошириб бажармоқдалар ва кўп даромад олмоқдалар.

Фарғона область, Тошлоқ районидаги Заркент қишлоқ Совети, Сурхондар'ё область, Денов районидаги Юрчи қишлоқ Совети, Бухоро область, Қоракўл районидаги Сайёд қишлоқ Совети, Наманган область, Уйчи районидаги Унхаёт қишлоқ Совети, Андижон область, Андижон районидаги Ёрбоши қишлоқ Совети, Хоразм область, Боғот районидаги Сталин номли қишлоқ Совети ва бирқанча бошқа қишлоқ Советлари ишларида ижобий натижалар кўп.

Афсуски, айрим ижроия комитетлари ўзларининг амалий фаолиятларида ба'зан қишлоқ Советларига таяниб иш кўрмайдилар, кўп вақт уларни четлаб ўтадилар, қишлоқ Советларининг иштирокисиз бевосита колхоз, совхоз ва МТСларда иш кўрадилар.

Доимий комиссияларнинг ишларини уюштирмай туриб маҳаллий Советларнинг раҳбарлик, ташкилотчилик фаолиятини тўла суратда амалга ошириб бўлмайди, чунки доимий комиссиялар Советларнинг омма блан алоқасини мустаҳкамлаш ва кучайтириш воситалари, совет кадрларини тарбиялаш қуроли ҳамда уларни юқори вазифаларга кўтариш резервидир.

Меҳнаткашлар депутатлари область, шаҳар ва район Советлари ижроия комитетлари ҳали ҳам депутатларнинг, доимий комиссияларнинг ва меҳнаткашлар турли ташкилотларининг иш практикасини яхши ўрганмаётирлар. Ҳолбуки ижобий тажрибаларни умумлаштириш ва оммалаштириш совет аппарати ишини яхшилашнинг энг та'сирли воситасидир.

Меҳнаткашлар депутатлари бешинчи чақириқ маҳаллий Советларининг ташкилий масалалар блан шуғулланган биринчи сессияларида 28 минг депутатдан иборат 8 мингга яқин доимий комиссия тузилди.

Неча юзлаб комиссиялар биринчи кунданоқ актив иш бошладилар ва ижроия комитетлари блан биргаликда ўзларининг бутун кучларини 1955 йил халқ хўжалик планларини бажаришга сафарбар қилдилар. Лекин шундай бўлса ҳам маҳаллий Советларнинг доимий комиссиялари ишларида ҳали жиддий камчиликлар кўп.

Маҳаллий Советларнинг ташкилий-оммавий иш савияси ҳарбир депутатнинг актив ишлашига, депутатнинг ўз бурчларини бажаришига, сайловчиларнинг наказларини амалга ошириш учун кураш олиб боришига кўп жиҳатдан боғлиқдир.

Кўпгина ижроия комитетлари депутатларнинг ҳисоботларини уюштириш ишларидан ўзларини четга тортганлар. Улар бу блан Ўзбекистон ССР Конституциясининг 141-нчи моддасини қўпол равишда буздилар. Бухоро, Тошкент ва Андижон областьларида депутатларнинг ҳисоботларини эшитиш яхши уюштирилган эмас.

Ижроия комитетлари депутатларнинг сайловчилар олдида ҳисоб беришларини уюштириш блан бирга, депутатларни Советнинг ва ижроия комитетининг ишларида актив қатнаштиришлари, уларга айрим иш участкаларини текширишни топшириб туришлари, улар учун доклад, лекция ва консультациялар ўтказишлари лозим.

Советларнинг, ижроия комитетларининг ва ҳарбир депутатнинг фаолияти сайловчиларнинг наказ ҳамда таклифларини бажариш блан чамбарчас боғлангандир. Ижроия комитетларининг кўпчилиги наказларни ўз вақтида тўплаб, муҳокама қилди, бу наказларнинг амалга оширилиши устидан контроль ўрнатди.

Аммо, шундай бўлса ҳам, маҳаллий Советларнинг иш практикасида сайловчиларнинг наказ ва таклифларига етарли баҳо бермаслик каби ҳоллар учрамоқда.

Сайловчиларнинг наказлари ва таклифлари жуда катта аҳамиятга эгадир, чунки бу наказ ва таклифлар депутатларнинг, Советларнинг ва Советлар ижроия комитетларининг иш йўлини ва характерини белгилаб беради. Бу блан халқ ўзи сайлаган вакилларининг ишларини контроль қилиб туради. Шу сабабдан, наказларни бажариш соҳасидаги ишлар ҳарбир ижроия комитетининг, ҳарбир депутатнинг ишида муҳим ўрин тутиши керак.

Илгари ижроия комитетларининг Советлар олдидаги ҳисоботлари ўз вақтида ўтказилмас эди, ба'зи ижроия комитетлари эса, ўзларини сайлаган Советлар олдида умуман ҳисоб бермас эдилар.

1954 йилда Самарқанд областидаги 24 район ижроия комитетидан атиги 3 таси, Фарғона областидаги 18 район ижроия комитетидан 7 таси, Андижон областидаги 18 район ижроия комитетидан 3 таси, Хоразм областидаги 11 район ижроия комитетидан 1 таси ҳисоб берган, Қорақалпоғистон АССРдаги 13 район ижроия комитетининг биронтаси ҳам ўз ишлари тўғрисида ҳисоб бермаган. Қорақалпоғистон АССР Олий Совети Президиуми (раиси ўртоқ Жуманазаров) район ижроия комитетлари олдига зарур талабларни қўймаётир ва ижроия комитетларининг Советлар олдида ҳисоб беришини уюштирмаётир.

Барча ижроия комитетларининг ҳисоботларини Советлар муҳокамасига ўз вақтида қўйиш, уларнинг амалий фаолиятини ҳартомонлама қараб чиқиш, мавжуд камчиликларни ўз вақтида йўқотиш зарур.

Қабул қилинган қарорларнинг бажарилишини контроль қилиш ва текшириш — оператив ва конкрет идора қилишнинг ҳал қилувчи шартидир. Лекин шундай бўлса ҳам, ижроия комитетларининг ба'зи раҳбарлари ўз қарорларининг бажарилишини уюштириш тўғрисида етарли даражада ғамхўрлик қилмаётирлар.

Масалан, Бухоро область Советининг 4-нчи сессиясида область ижроия комитетининг 1953 йилги ҳисобот доклади юзасидан 37 бетдан иборат қарор қабул қилинган. Бу қарорда барча иш тармоқларини яхшилаш тўғрисида гапирилган. Аммо, кундалик контроль бўлмаганлиги натижасида, ана шу қарорда кўрсатилган тадбирларнинг кўпчилиги бажарилмай қолган. Бундай ҳоллар Фарғона область ижроия комитетининг, Нукус шаҳар советининг ва бошқа бирқанча район ижроия комитетларининг ишларида ҳам рўй берди.

Планлаштириш — маҳаллий Советларнинг ва маҳаллий Советлар ижроия комитетларининг ишида жуда катта роль ўйнайди. Афсуски, ана шу муҳим масалага ба'зи жойларда тегишинча э'тибор берилмаётир. Ба'зи ижроия комитетларининг иш планлари кўпинча маҳаллий шароит хусусиятларини етарли даражада ҳисобга олмай, яхши ўйланмай, шошма-шошарлик блан тузилади.

Ижроия комитетларининг айрим раҳбарлари планларнинг хўжа кўрсин учун эмас, балки ишни ташкилий суратда олиб бориш учун, совет органларидаги барча звеноларнинг бир мақсадни кўзда тутиб пухта ишлашлари учун тузилиб тасдиқланишини э'тиборга олмаётирлар.

Сўнгги вақтларда, маҳаллий Советларга ўтказилган сайловдан кейин, маҳаллий Советларнинг ишларини юксак даражага кўтараоладиган кўпгина янги ходимлар ижроия комитетларда ишлай бошладилар.

Шуни айтиш керакки, ўтган чақириқ маҳаллий Советларнинг кадрлари блан ишлашда жиддий нуқсонлар юз берди. Ижроия комитетлари раҳбарларининг тез-тез ва ба'зан асоссиз равишда алмаштириб турилишига йўл қўйилди.

Область ва район Советларининг ижроия комитетлари қишлоқ Советларидаги кадрларнинг ишларига доим э'тибор беришлари, уларни амалий ишда ўрганишлари, уларнинг ўқишига системали суратда ёрдам кўрсатишлари, улар блан инструктив кенгашлар ва суҳбатлар ўтказиб туришлари, уларнинг ишларидаги ижобий тажрибаларни кенг ёйишлари ҳамда ёш ва қобилиятли ўртоқларни, хусусан ўзбек хотин-қизларини раҳбарлик ишларига дадил кўтаришлари керак.

Кадрларга системали суратда йўл-йўриқ кўрсатиш, жойлардаги совет ходимларига амалий ёрдам бериш — маҳаллий Совет органларининг ишларини янада юксак даражага кўтаришда жиддий аҳамиятга эгадир. Бу соҳада ижроия комитетларининг ташкилот-инструкторлик бўлимлари ва инструкторларининг роли каттадир. Улар совет кадрлари олдига қўйилган вазифаларни бажаришда амалий ёрдам беришлари керак.

Маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари шикоятларни, аризаларни кўриб чиқиш ва келувчиларни қабул қилиш масалаларига айниқса катта э'тибор беришлари керак.

Ўртоқ Рашидов сўзининг охирида маҳаллий Советларнинг бутун агитация оммавий ишларини Партия ва Ҳукуматнинг халқ хўжалигидаги барча тармоқларни ривожлантириш ҳақидаги қарорларини бажаришга қаратиш зарур эканлигини та'кидлайди.

Ўртоқ Рашидовнинг доклади юзасидан музокаралар қизғин давом этди.

Тошкент область ижроия комитетининг раиси ўртоқ **Жалилов** маҳаллий Советларнинг саноат ва қишлоқ хўжалигига раҳбарлик қилиш соҳасидаги ишларида мавжуд бўлган камчиликларга тўхталиб ўтади ва ба'зи министрликлар ҳамда муассасаларнинг ишларидаги камчиликларни танқид қилади. Республика қишлоқ хўжалиги, сув хўжалиги, коммунал хўжалик ва молия министрликларининг ходимлари министрликка бўйсунган область ташкилотларининг ишларини суст контроль қилмоқдалар, жойларга онда-сондагина бормоқдалар, қуйи ташкилотларининг ходимларига амалий ёрдам бермаётирлар.

Меҳнаткашлар депутатлари Чирчиқ шаҳар Советининг раиси ўртоқ **Ҳайдаров** ижроия комитетининг иш тажрибалари блан ўртоқлашди. Ижроия комитети сайловчиларнинг наказларини анализ қилиб, шаҳарни обод қилиш, уй-жой ва маданий-маиший бинолар қуриш соҳасидаги тадбирларни ишлаб чиқди ва тасдиқлади. Ўтган йили ўрта мактаб биноси, неча минг квадратметр ҳажмида уй-жой, янги магазинлар фойдаланишга топширилди, кўп йўлларга тош ётқизилди, кўчалар кўкаламзорлаштирилди. Ҳозирги вақтда шаҳарда уй-жойлар, икки клуб, касалхона, икки мактаб ва бошқа об'ектлар қурилмоқда.

Чирчиқ шаҳрида саноат корхоналарининг мактабларни ўз оталикларига олишлари традиция бўлиб қолди.

— Ўзбекистоннинг энг ёш шаҳри — Олмалиқ,— деди шаҳар ижроия комитетининг раиси ўртоқ **Цветкова**,— тез суратлар блан қурилмоқда.

Ўртоқ Цветкова айтадики, республикада янги қурилган бошқа шаҳарлар ҳам бор. Маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари ўз ишларида янги шаҳарларнинг бутун ҳаётига меҳрлик блан раҳбарлик қилишлари керак.

Олмалиқ ва Чирчиқ шаҳар ижроия комитетлари аҳоли ўртасида олиб борилаётган ташкилий-оммавий ишларни яхшилаш учун ўз тажрибаларини системали суратда ўртоқлашишга қарор бердилар.

Пастдарғом район ижроия комитетининг раиси ўртоқ **Мавлонов** доимий комиссияларнинг ишлари тўғрисида гапирди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари ўртоқ **Р. Е. Мельников** айтдики, маҳаллий Советлар саноат корхоналари, колхозлар, совхозлар ва МТСларнинг ишлабчиқариш фаолиятига ҳали ҳам тузук та'сир ўтказмаётирлар. Республиканинг кўпгина саноат корхоналари давлат планларини систематик равишда бажармаётирлар. Чунончи, 1955 йилнинг тўрт ойи мобайнида Кенг исте'мол саноат товарлари министрлигининг корхоналари 39 миллион сўмлик маҳсулотни кам бердилар. Капитал қурилиш ишлари қониқарсиз аҳволда. Саноатнинг кўпгина тармоқларида мавжуд резервлардан яхши фойдаланилмаётир, корхоналарнинг анчагина қисми бир ме'ёрда ишламаётир. Ишлабчиқариш новаторларининг тажрибалари тузук ёйилмаётир. Кўпгина заводлар ва фабрикаларнинг қониқарсиз ишлаётганликларининг сабабларини анализ қилиб қарасак, бунга аввало партия ва совет органлари томонидан саноатга қилинаётган раҳбарликнинг паст даражада эканлиги сабаб бўлаётганлигини кўрамиз.

Кўпгина ижроия комитетлари ҳали ҳам қониқарсиз ишламоқдалар, чунки кўп вақт Партия ва Ҳукумат директиваларини бажаришга расмиятчилик блан қарамоқдалар, хўжалик қурилишига раҳбарлик қилишдаги ўз рольларини камайтириб юбормоқдалар.

Ўртоқ Мельников чорвачиликни ривожлантириш масалаларига тўхталиб айтдики, КПСС Марказий Комитети январь Пленумининг қарорларини республика колхозлари, совхозлари ва МТСлари қониқарсиз бажармоқдалар. Кўпгина колхозлар ва совхозлар бедазорларни, маккажўхори ва оқжўхори экишни кенгайтириш блан чинакам шуғулланмаётирлар. Пичан ўриш, силос иншоотлари қуриш учун тайёргарлик ишлари суст бормоқда.

Агар маҳаллий совет органлари хўжалик ва маданий қурилишга тўғри раҳбарлик қилганларида эди, раҳбар совет ходимлари саноат корхоналарининг ишлари, колхозлар, совхозлар ва МТСларнинг ишлари блан чуқурроқ ва конкрет шуғуллангандарида эди, саноат ва қишлоқ хўжалигидаги ишларда камчиликлар анча камроқ бўлар эди.

Ўртоқ Мельников меҳнаткашлар депутатлари Советларининг ташкилий-оммавий ишларини яхшилаш блан боғлиқ бўлган бирқанча масалалар ҳақида гапирди.

Андижон область ижроия комитетининг секретари ўртоқ **Отабоев** ижроия комитети мажлисларини ўтказиш практикаси тўғрисида гапирди.

— Биз,—дейди Фарғона шаҳар ижроия комитетининг раиси ўртоқ **Абдуллаев**,— сессия ва мажлис протоколлари копияларини область ижроия комитетига мунтазам суратда топшириб турамиз. Биз, область ижроия комитети ана шу протоколларни ўрганиб чиқади, анализ қилади ва улар юзасидан тегишли чораларни кўради, деб умид қилар эдик. Аммо биз кўп йиллардан буён ана шу протоколларимиз тўғрисида область ижроия комитетидан бирор мулоҳаза ёки таклиф олмадик. Маҳаллий Советларга раҳбарлик қилишда бюрократизм ва қоғозбозлик ҳали ҳам йўқотилган эмас. Фарғона шаҳар ижроия комитети шу йилнинг 4 ойи мобайнида 172 қарор қабул қилди ва область ижроия комитетидан 166 қарор ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советидан 144 қарор олди.

Хоразм область ижроия комитетининг секретари ўртоқ **Комолиддинов** қишлоқ Советларининг йириклаштирилганлиги уларнинг роли ва обрўсини анча оширганлигини, хўжалик ва маданий қурилишнинг энг муҳим масалаларини ҳал этишда уларнинг жавобгарлигини кучайтирганлигини та'кидлаб ўтди.

Ўзбекистон ССР Давлат контроли министри ўртоқ **Йўлдошев** ва Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрининг ўринбосари ўртоқ **Белюнов** ва кенгашда сўзга чиққан бошқа ўртоқлар республика давлат аппаратининг ишларида расмиятчилик борлиги ҳақида, штатлар ҳаддан ташқари ошириб юборилганлиги тўғрисида, ҳисоб-китоб ишлари шу вақтгача тартибга солинмаганлиги, ҳозирги вақтда ҳам ҳеч кераги бўлмаган жуда кўп сводка ва справкалар тузилаётганлиги тўғрисида гапирдилар. Маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари жамоат тартибини бузувчиларга қарши курашга активларни етарли даражада жалб этмаётирлар.

Кенгашда республика газеталари «Правда Востока», «Қизил Ўзбекистон», «Ўзбекистони Сурх» газеталари, шунингдек область ва шаҳар газеталари совет қурилиши масалаларини суст ёритаётганликлари учун танқид қилинди.

Кенгаш қатнашчилари томонидан самимий кутиб олинган СССР Олий Совети Президиумининг Секретари ўртоқ **Н. М. Пегов** нутқ сўзлади.

Ўртоқ Пегов Партия ва Ҳукуматнинг энг муҳим қарорларини амалга ошириш соҳасида маҳаллий Советлар олдида турган вазифаларга тўхталиб, шу нарсани уқтириб айтдики, совет демократиясини янада ривожлантириш совет ишларини яхшилашда, бу ишларни ҳозирги замоннинг вазифалари даражасига кўтариш ишида асосий вазифа бўлиши лозим.

Хўш, бу вазифани амалда қандай ҳал қилиш керак?

Бу вазифани амалда бажариш шундан иборатки, маҳаллий Советларнинг омма блан алоқасини янада кучайтириш ва мустаҳкамлаш, меҳнаткашларнинг кенг активига таяниб иш олиб бориш, Советлар ишидаги демократик формалар бўлган сессиялар, доимий комиссиялар, ижроия комитетларининг меҳнаткашлар депутатлари Советлари олдида, сайловчилар олдида ҳисоб бериб туришларини авж олдириш лозим; бу вазифани амалда ҳал қилмоқ учун омма блан кун сайин алоқада бўлиб туриш, омманинг ижодий ташаббусини ривожлантириш, ишдаги камчиликларни танқид қилишни ва ўз-ўзини танқидни авж олдириш, омманинг тажрибасидан ўрганиш ва шу асосда коммунистик қурилиш вазифаларини ҳал қилиш керак; ниҳоят, бу вазифани амалда ҳал қилмоқ учун маҳаллий органларнинг фаолиятида социалистик қонунчиликни мустаҳкамлаш, совет гражданларининг қонуний ҳуқуқларини ва манфаатларини муқаддас билиб ҳимоя қилиш ҳамда ишнинг ҳамма участкаларида қаттиқ давлат интизомини бутун йўллар блан мустаҳкамлаш керак.

Маҳаллий Советлар саноат ишларини янада яхшилаш масалаларига ҳам э'тибор беришлари, саноат ишлабчиқаришини кўпайтиришнинг қўшимча манба'ларини жойларда излаб топишлари лозим. Шу муносабат блан маҳаллий Советлар саноатнинг ҳамма тармоқларида энг янги илғор техникани изчиллик блан жорий қилиш учун, меҳнат унумдорлигини ошириш учун курашишлари, саноат корхоналарининг ишлабчиқариш планларини ассортимент ва маҳсулот турлари бўйича бажаришларига, маҳсулот сифатини яхшилаб, унинг таннархини камайтиришларига қунт блан эришишлари лозим.

Колхозларни ташкилий-хўжалик жиҳатдан мустаҳкамлаш, совхозлар ва МТСларнинг ишларини яхшилаш сингари масалалар маҳаллий Советларнинг диққат марказида туриши лозим; улар ернинг ҳарбир гектаридан олинадиган қишлоқ хўжалик маҳсулотини қат'ий равишда кўпайтирмоқ учун, илғор агротехникани, илғорлар тажрибасини қишлоқ хўжалигига жорий қилмоқ учун курашишлари лозим.

Мана шу ишларнинг ҳаммасида маҳаллий Советлар халқ хўжалигини юксалтиришнинг муҳим дастаги бўлган социалистик мусобақадан фойдаланишлари керак.

Мамлакатимизда маҳаллий Советларнинг депутатлигига бир ярим миллиондан кўпроқ киши сайланди ва улар актив иш олиб бормоқдалар Депутатлар орасида ишчилар, деҳқонлар ва интеллигенция намояндалари бор. Шу блан бир қаторда доимий комиссияларда активлардан бирнеча миллион киши ишламоқда. Советларнинг ишларида меҳнаткашларнинг қатнашаётганлиги ҳамма камчиликларимизни, нуқсонларимизни, хатоларимизни қуйидан туриб танқид қилишни кенг авж олдиришга имконият беради, бизга энг мураккаб масалаларни ҳал қилишнинг тўғри йўлларини топиб олишимизга ёрдам беради.

Маҳаллий Советлар сессияларини чақиришнинг Конституцияда кўрсатилган муддатларига аниқ риоя қилиш Советларнинг тўғри ишлаши, коллектив раҳбарликни изчиллик блан амалга ошириш учун зарур шартдир. Шуни айтиб ўтишим керакки, Ўзбекистон ССРда бу муддатларни бузиш кўпайиб кетди. Докладчи сессияларни чақириш муддатларига ҳали ҳам риоя қилмаётган ижроия комитетларини айтиб берди. Мен буларни санаб ўтирмайман. Мен фақат бир нарсага жуда таажжубланаяпман: наҳотки шу Советлар бутун йил мобайнида сессияда муҳокама қилиниши лозим бўлган масалаларни тополмаган бўлсалар? Бу Советлар саноат ва қишлоқ хўжалиги блан чинакам шуғулланишлари лозимлиги тўғрисида гапириб ҳам ўтирмайман.

Ўртоқлар шуни эсда тутишлари керакки, сессияларни чақириш муддатларининг бузилиши Конституция талабларидан четга чиқишгина бўлиб қолмасдан, бу нарса маҳаллий Советларнинг ишларида совет демократияси доирасини анча торайтириб ҳам юборади.

Сессияни ўз вақтида чақириш блан иш битмайди. Сессия ўзининг муҳим вазифасини бажармоғи учун, чақириладиган сессияни тўғри тайёрлаш, тўғри ташкил қилиш керак. Аммо кўпинча биз қандай аҳволни кўрамиз? Сессиялар шошмашошарлик блан тайёрланади, уларни ижроия комитет аппаратининг ходимлари тайёрлайдилар. Аппарат ходимлари қарор проектларини ёзиб чиқиш блангина қаноатланмай, ҳатто сессия очилгандан тортиб то ёпилгунча бўладиган гапларни ҳам тайёрлаб қўйиб, депутатларнинг ташаббус кўрсатишига ўрин қолдирмайдилар. Албатта, бу йўл сессияларни тайёрлашнинг энг осон йўлидир, лекин шу блан бирга, қонунга хилоф бўлган нотўғри йўлдир, бу блан демократия ўрнига канцеляриячилик услуби қўлланилади. Тажриба шуни кўрсатадики, депутатлар ва активлар иштирок қилдирилмасдан аппарат ходимлари томонидан тайёрланган сессиялар расмий равишдагина ўтади, бундай сессияларда масалалар юзаки муҳокама қилинади, тантанабозликдан иборат бирёқлама қарорлар қабул қилади. Сессияни тайёрлашда депутатлар, доимий комиссияларнинг активлари актив қатнашишлари лозим.

Хўш, кўпгина ижроия комитетларининг сессияларни ах'ён-ах'ёнда чақираётганликларига ва сессияларни тузук ташкил қилмаётганликларига сабаб нима?

Менингча, бунинг сабаби шу бўлса керакки, кўп ҳолларда ижроия комитетлари ўз Советлари олдида ўзларини жавобгар деб ҳис қилмайдилар, ҳали ҳам ўз ишлари тўғрисида сессиялар олдида ах'ён-ах'ёндагина ҳисоб берадилар, ваҳоланки, сессиялар олдида бундай ҳисобот бериб туриш уларнинг муқаддас вазифасидир. Советларнинг ўз ижроия комитетлари фаолияти устидан систематик равишда контроль қилиб турмасликлари меҳнаткашларнинг ижроия органлари ролини сусайтириб юборади, уларнинг ишида канцеляриячилик-бюрократчилик методларининг пайдо бўлишига олиб келади ва ижроия комитетларининг ходимларида мас'улиятсизлик ҳиссини туғдиради.

Советларнинг ижроия комитетлари қилаётган ишлари Советларнинг доимий контроли остида бўлиб турганидагина, Советлар бу ишларни амалий танқид қилиб турганларидагина, ижроия комитетлари нормал ишлайоладилар, уларнинг ишлари самарали бўлади. Ижроия комитетларининг ишларини расмий равишда эмас, балки амалий муҳокама қилишни та'минлаш зарур.

Депутатлар ва Советларнинг ишлари аҳолининг доимий контроли остида бўлиши, бу ишлардаги камчиликларнинг қуйидан амалий ва принципиал танқид қилиниб турилиши, ҳечшубҳасиз, Советлар ва депутатларнинг ишларига самарали та'сир ўтказади, уларнинг фаолиятини активлаштиради, аппарат ишидаги бюрократизмга ва сансалорликка қарши кураш олиб бориш учун кучли восита бўлади.

Сайловчилар томонидан бўлаётган танқидларга ижроия комитетлари ва депутатларнинг ўз вақтида қулоқ солиб, шу танқидларда айтилган камчиликларни тузатиб туришлари, хўжалик ва маданий қурилишни яхшилашга ёрдам берибгина қолмай, шу блан бирга, бу нарса меҳнаткашларнинг ташаббусини ва активлигини ривожлантирувчи ажойиб восита ҳам бўлади. Шу сабабли, депутатларнинг сайловолди йиғилишларида ҳисоб берган вақтларида сайловчилар томонидан қилинган таклифлар, берилган наказлар, айтилган фикрларнинг ижроия комитетлари э'тиборсиз қолдиришлари сингари фактларга асло йўл қўйиб бўлмайди. Афсуски, маҳаллий Советларнинг ишларида бундай фактлар оз эмас.

Ўртоқ Пегов шу нарсани та'кидлаб айтдики, ташаббусни ҳартомонлама ривожлантириш, ҳарқандай вазиятда масалаларни ҳал қилишнинг тўғри йўлини топабилиш маҳаллий Советларнинг ишларида катта аҳамиятга эга бўлиб қолмоқда. Лекин ташаббус осмондан тушмайди, ташаббусни практика, иш тажрибаси ривожлантиради. Бинобарин, биз ходимларнинг ташаббусини ривожлантиришимиз, улар томонидан кўрсатилган фойдали ташаббусларнинг ҳаммасини қўллаб-қувватлашимиз, уларга ишда ёрдам беришимиз лозим.

КПСС Марказий Комитети ва ССР Иттифоқи Министрлар Совети кейинги вақтларда маҳаллий ташаббусни ҳартомонлама авж олдиришга қаратилган бирқанча тадбирларни кўрдилар, бу тадбирлар хўжалик ва маданий қурилиш масалаларини ҳал қилишда маҳаллий ҳокимият органларининг ролини анча оширади. Маҳаллий органлар янада кенгроқ имкониятлар олдилар ва, шу блан бирга, халқ хўжалик вазифаларини муваффақиятли бажариш учун уларнинг мас'улияти ҳам анча ортди.

Лекин шу нарса сир эмаски, кўпгина маҳаллий ходимлар марказий ҳокимият органларининг доимий раҳбарлик қилиб туришларига жуда ўрганиб кетган эдилар ва юқоридан директива бўлмаса бир қадам ҳам силжийолмайдиган бўлиб қолган эдилар. Ҳозир бундай хато йўлдан воз кечиш керак. Эндиликда ходимнинг ишига унинг юқоридан берилаётган топшириқларни ўз вақтида бажаришига қарабгина баҳо берилмай, шу блан бирга, район, шаҳар ёки областьга тааллуқли хўжалик масалаларини унинг ўзи қўшимча равишда кўтариб чиқаолишига қараб ҳам баҳо берилади.

Ҳарбир ходимнинг чинакам ташаббускор бўлиши учун унда юксак партиявийлик ҳисси бўлиши, у, маҳаллий манфаатларни бутун давлат манфаатлари блан қўшиб амалга ошираолиши лозим. Шу муносабат блан жойларда давлат ҳокимияти органлари бўлган меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларнинг зиммасига катта мас'улият тушмоқда. Депутатларнинг, ижроия комитетида ишловчи ҳарбир ходимнинг ташаббусини ҳартомонлама ривожлантириш ва рағбатлантириш маҳаллий Советларнинг муҳим вазифасидир.

— Советларнинг ишидаги яна бир муҳим томон, — дейди ўртоқ Пегов, — совет демократиясининг принципларидан бевосита келиб чиқадиган томонни айтиб ўтмоқчиман. Советларнинг ишидаги мана шу муҳим томон—социалистик қонунчиликни мустаҳкамлаш, гражданларнинг ҳуқуқларини ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш ишидан иборатдир.

Партия ва Ҳукумат барча давлат органларидан, барча мансабдор шахслардан қоидаларга қаттиқ риоя қилишни, меҳнаткашларнинг талабларига сезгирлик блан ва э'тибор бериб қулоқ солишни, уларнинг ҳуқуқларини ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишни талаб этмоқдалар. Афсуски, маҳаллий Советлар қонунга хилоф қарорлар, буйруқлар ва фармойишлар чиқариб қонунларни ўзлари бузаётганликларини кўрсатувчи ҳоллар оз эмас.

Давлат интизомини мустаҳкамлаш мақсадида маҳаллий Советлар ўзларининг бутун ишларини қонунлар асосида қуриш блан чекланиб қолмай, шу блан бирга, барча муассасалар, мансабдор шахслар ва гражданларнинг қонунларга қат'ий риоя қилишларига эришмоқлари ҳам лозим. Давлат ҳокимияти органлари бўлган маҳаллий Советлар ҳукуматнинг қонуний қарорлари, ҳукумат топшириқлари ижро этилишини систематик равишда контроль қилиб туришни йўлга қўйишлари, совет ва хўжалик аппаратининг ҳамма бўғинларида давлат интизомини мустаҳкамлашлари лозим.

Меҳнаткашларнинг хатларини, шикоятларини ва аризаларини кўриб чиқишда қонунга риоя қилиш ишларини ҳам яхши деб бўлмайди. Гражданларнинг қонуний талабларини қондиришга парвосизлик блан қараш, бюрократчилик, сансалорлик қилиш фактлари ҳали ҳам тугатилгани йўқ.

Шикоятлар ва аризаларни кўриб чиқиш учун белгиланган қонуний муддатларни қўпол равишда бузиш фактлари рўй бермоқда. Муассасалар, мансабдор шахсларнинг ишлари устидан тушган шикоятларни шуларнинг ўзига юборишдек қонунга хилоф бўлган зарарли практика ҳали ҳам бор. Текшириш шуни кўрсатадики, меҳнаткашларнинг шикоятларини ва аризаларини кўриб чиқишни, шикоятлар устидан кўрилган чораларнинг ижросини текшириш ишларига депутатлар, доимий комиссияларнинг а'золари деярлик жалб қилинмаётир. Шикоятларни кўриш вақтида ҳатто шикоятчининг ўзи иштирок қилиши лозим бўлган ҳолларда ҳам кўпинча бундай шикоятлар шикоятчининг иштирокисиз кўриб чиқилмоқда.

Шикоятларни ва аризаларни кўриб чиқишни яхшилаш масалалари маҳаллий Советларнинг сессияларида, ижроия комитетларининг мажлисларида камдан-кам муҳокама қилинмоқда.

Маҳаллий органларнинг ишларидаги жиддий камчиликлар шунга олиб келмоқдаки, ўзлари қўйган масалани жойларда ҳал қилдириб ололмаган меҳнаткашлар марказий партия ва совет органларига мурожаат қилмоқдалар. Фақат кейинги икки ойнинг ўзидагина СССР Олий Совети Президиуми Ўзбекистон меҳнаткашларидан Ўзбекистон маҳаллий Советларининг иши устидан шикоят қилиб ёзилган бир ярим минг ариза олди. Шу хатларнинг кўпчилигида жойларда ҳал қилиниши лозим бўлган муҳим моддий-маиший масалалар ва меҳнат масалалари кўтарилган.

Бу нарса шуни кўрсатадики, маҳаллий Советларнинг ба'зи раҳбарлари меҳнаткашларнинг шикоятларида ва аризаларида баён қилинган танқидий мулоҳазаларнинг жуда катта аҳамияти борлигига етарлик баҳо бермаётирлар. Ваҳоланки, бу танқидий мулоҳазаларга тўғри муносабатда бўлган тақдирда, улар совет, давлат ва хўжалик органларининг ишларидаги камчиликларни очиб ташлаш ва йўқотишнинг муҳим воситасидир.

Ўртоқ Пегов ўз нутқини тамомлаб, бундай деди:

— Бу кенгашда камчиликлар устида қилинган танқидлар жуда тўғри танқид бўлди, аммо, менинг фикримча, бу камчиликларни яна ҳам кескинроқ танқид қилиш мумкин эди. Лекин ҳаққоний равишда шуни айтиш керакки, Ўзбекистон республикаси Олий Совети Президиуми маҳаллий Советларнинг ишларига тааллуқли масалалар блан анча оператив шуғулланадиган бўлиб қолди. Республика Олий Совети Президиумининг маҳаллий Советлар амалий фаолиятини ўрганиши унга муҳим ва катта масалаларни қўзғатиш имкониятини беради. Советларнинг ишларига доир масалалар устида ўтказилаётган семинарлар ва кенгашлар жиддий аҳамиятга эгадир. Шу нарсани тўппа-тўғри айтишим мумкинки, маҳаллий Советларнинг ишларини яхшилаш блан боғлиқ бўлган бирқанча масалаларда Ўзбекистон ССР ҳозирги вақтда бошқа иттифоқчи республикалар орасида ташаббусчи бўлмоқда.

Бу кенгашда тажрибалар блан ўртоқлашиш фойдали бўлди. Бу тажрибалар фақат Ўзбекистон ССР совет ходимлари учунгина фойдали бўлиб қолмаслиги керак. Ҳозир энг муҳими шуки, бу тажрибалардан кенг фойдаланиш, уларни амалий ишда қўлланиш, янада ривожлантириш, янги муваффақиятларга эришиш керак. Шу блан бирга, энг яхши Советларнинг бу кенгашда айтиб ўтилган иш тажрибалари асосида кенг совет активи кадрларини тарбиялаш зарур.

Провардида шуни айтиб ўтмоқчиманки, Тошкентга келаётган пайтимда буерга келишим тўғрисида ўртоқ Ворошилов блан суҳбатлашган эдим. Ўртоқ Ворошилов сизларнинг республикангизга келолмаганлиги учун жуда афсусланди ва сизларга ўзининг энг самимий табригини топширишни ва бундан кейинги ишларингизда сизларга янги муваффақиятлар тилаганлигини билдиришни мендан илтимос қилди. **(Гулдурос, давомли қарсаклар).** (ЎзТАГ).

Узунасига ва кўндалангига ишлашни намунали ўтказиб, ғўзаларни яхши ривожлантирайлик!

Ўртачирчиқ районидаги «Ленин йўли» колхозининг ўртоқ Т. Элчиев бошлиқ бригадасида квадрат-уялаб ўстирилаётган ғўза қатор оралари икки марта узунасига ва кўндалангига ишланиб чиқилди. Ҳозир ғўзалар озиқлантирилиб, суғориш эгатлари очилмоқда. **Суратда:** (чапдан ўнгга) звено бошлиғи **К. Душаев**, бригада бошлиғи **Т. Элчиев**, комсомол ташкилотининг секретари **М. Абдиев** ва тракторчи **Т. Рўзиқулов** ўртоқлар ўғитлаш сифатини текширмоқдалар.

М. Шевелев фотоси.

Янги районнинг илғор колхози

Янги ташкил қилинган Боёвут районидаги Молотов номли колхознинг 1.750 гектар ердаги текис ва бехато униб чиққан ғўзаси гуркираб ўсиб, ривожланмоқда.

Колхоз а'золари ўтган йилги хатоларни бу йил такрорламаслик мақсадида кўкламги дала ишларини барвақт бошлаб юбордилар. Улар барча ишчи кучлари ва механизациядан тўғри ва унумли фойдаланиб, куз ва қиш даврида сифатли шудгор қилинган, кўкламда бороналаниб тайёрланган бўрсилдоқ ерларга чигитни эрта экдилар ва уни тез орада биртекис ундириб олишга эришдилар.

Колхоз правлениеси (раиси Т. Латипов, партия ташкилотининг секретари М. Хатамов ўртоқлар) бутун куч ва моддий-техника воситаларини ғўза парваришини намунали ўтказишга сафарбар этди. Пахта далаларида ҳозир 39 универсал ишлатилмоқда. Шунингдек, бу ишни тезлатиш мақсадида от-уловлардан тўлиқ фойдаланишга алоҳида аҳамият берилмоқда. 78 от ва 42 жуфт ҳўкиз ғўзани культивация қилаётир. Колхоздаги ишга ярoқлик кишиларнинг барчаси тўла ишга жалб этилди. Шундай қилиб ҳозир ғўза парваришида фидокорона меҳнат қилаётган 710 киши ёнига яна 87 та янги куч қўшилди.

Колхозда агитация ва пропаганда ишларининг тўғри йўлга қўйилганлиги, меҳнат интизоми мустаҳкамланиб, звено, бригадалар ўртасида социалистик мусобақа кенг авж олдирилганлиги учун пахта майдонларида қизғин иш бормоқда, ғўза парвариши сифатли ўтказилмоқда.

Колхознинг Ж. Латипов, Д. Одилов, Ф. Суяров бошлиқ бригада а'золари алоҳида ташаббус кўрсатиб ишладилар. Бу бригадаларда ғўзанинг дастлабки парвариши тўла тугалланиб, 2-нчи парвариши бошлаб юборилди. Айниқса, янги ерлардаги ишларнинг сифати кишини қувонтиради. Бу ерларда ишлаётган Ж. Адлиев, А. Абдуғаффоров бошлиқ бригадалардаги 150 гектарга яқин ғўза яхши парвариш қилинганлиги сабабли теккис шонага кирди.

Ғўза парвариши даврида колхозчилар блан мустаҳкам ҳамкорликда ишлаётган илғор универсалчиларнинг иши ҳам мақтовга сазовордир. Ўз агрегатларидан тўғри ва унумли фойдаланаётган М. Миралимов, М. Исомиддинов бошлиқ трактор бригадаларининг а'золари ўзаро социалистик мусобақа асосида ишлаб, кундалик графикни ошириб бажараётирлар.

Колхоз правлениеси ғўзаларни суғоришни тўғри уюштириш мақсадида энг тажрибакор кишилардан сувчилар тайин этди. Ҳар гектар ғўзани сифатли суғоришдан чиқарган сувчига меҳнат кунидан ташқари мукофот тариқасида 20 сўмдан пул ҳам белгиланди. Кекса сувчилардан Х. Даминов, Н. Каримов, Қ. Очилов, К. Холиқов ўртоқлар яхши натижаларни қўлга киритмоқдалар. Улар смена нормаларини ошириб бажараётирлар.

Колхоз далаларида меҳнат қилаётган колхозчиларнинг моддий ва маданий эҳтиёжларини тўла қондиришга ҳам алоҳида э'тибор берилмоқда. Бригадалардаги 18 дала шийпони сифатли ремонтдан чиқарилиб, яхши жиҳозланди, шиор ва плакатлар блан безатилди. Бу шийпонларда болали хотинлар учун яслилар ташкил қилинди. Колхозчилар учун ҳафтада бир марта кинофильм кўрсатиб турилади. Турли темаларда лекциялар ўқилади, деворий газета ва «Жанговар варақа»лар ўз вақтида чиқарилиб, илғорлар тажрибаси оммалаштирилмоқда. Қолоқ бригадаларнинг камчиликлари танқид қилиниб, уларга конкрет йўлланма берилмоқда.

Шунингдек, дала шийпонларида иссиқ овқат ташкил қилинган. Колхозчилар ўз вақтида пул ва дон аванслари олиб туриптилар. Кўрилган бу тадбирлар меҳнат унумининг оширилишини, ғўза парваришини сифатли бўлишини та'минламоқда.

Колхоз а'золари барча майдонлардаги ғўзанинг иккинчи парваришини 10 июньгача тамомлаш ва шоналатиб олиш, бу йил она-Ватанимизга гектаридан 30 центнердан ҳосил топшириш мақсадида фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Улар ўз аҳдларини сўзсиз бажарадилар. Бунинг учун колхозда барча имкониятлар бор.

У. ЖОНГИТОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг мухбири.

17-нчи совхозга кўчма Қизил Байроқ топширилди

Ўзбекистон ССР Совхозлар министрлиги ва Қишлоқ хўжалик ишчи-хизматчилари касаба союзи ҳамда Тайёрлаш республика комитети совхозлар ўртасида пахтани яхши парвариш қилишнинг дастлабки давридаги социалистик мусобақа натижаларини якунлаб чиқдилар.

Ўзбекистон ССР Совхозлар министрлиги ҳамда Касаба союзлари республика комитетининг кўчма Қизил байроғи Сталин номли 17-нчи совхозга (директори ўртоқ Аҳмедов, ишчилар комитетининг раиси ўртоқ Жалолов) топширилди. Бу совхоз коллективи чигит экишни юқори сифатли ўтказиб, 2800 гектар пахта майдонининг ҳаммасида чигитнинг биртекисда униб чиқишига эришди. Ҳозир эса совхоз ишчилари ғўзани яганалаш, биринчи ишловни асосан тамом қилдилар.

Биринчи парвариш намунали ўтказилди

Ғўза тупларининг нормал қалинлигини сақлаш ҳамда ғўза парваришини юқори сифатли қилиб ўтказиш ҳозир энг муҳим вазифадир. Ўртасарой районидаги Сталин номли колхоз а'золари ғўза парваришини намунали ўтказиш учун фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

Рустам Умаров бошлиқ бригада а'золари 40 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 21 центнер ўрнига 29 центнердан пахта етказиб бериш учун ғайрат блан курашмоқдалар. Улар барча ишчи кучи ва механизмлардан тўла ва унумли фойдаланиб, ғўза парваришини намунали ўтказаётирлар. Бригада дала шийпонида кунига 2 марта иссиқ овқат бўлиб туради. Дам олиш вақтларида агитаторлар газета ва журналлар ўқиб, илғорларнинг тажрибаларини кенг оммалаштирмоқдалар. Айниқса кекса сувчи Ўринбойота Рисқулов эгатларга сув қўйишда юқори кўрсаткичларга эришиб колхозчиларнинг ҳурматига сазовор бўлмоқда. Бригада а'золари биринчи парваришни сифатли ўтказиб, иккинчи парваришга ҳам киришдилар.

Р. ОТАҚУЛОВ.

Мусобақадошлар

Қуйичирчиқ районидаги Энгельс номли колхоз а'золари 1-нчи МТС механизаторлари блан ҳамкорликда меҳнат қилиб, луб экинларини белгиланган муддатда экиб олдилар. Дастлабки экилган участкалардаги каноп текис униб чиқиб, барча майдонларни кўк майсалар қоплади. Нами қочиб, уруғи секинлик блан етилаётган участкаларга сув қўйиб, уруғ тезда етилтириб олинмоқда. Айрим бригадаларда канопнинг биринчи парвариши сифатли қилиб тугалланди. Ўртоқ Т. Мамасолиев бошлиқ 9-нчи бригада а'золари каноп парваришида янгидан-янги ютуқларни қўлга киритаётирлар. Улар барча ишчи кучи ва резервлардан тўла фойдаланган ҳолда кундалик графикни ортиғи блан бажармоқдалар. Айниқса бригаданинг Б. Мамбетова, Н. Асерова, У. Донорбоева ва Н. Усмонов каби а'золари кундалик нормани 2 ҳиссадан ортиқ бажариб, бошқаларга ўрнак бўлмоқдалар.

Бу бригада а'золари блан мусобақалашган Раҳмонқулов бошлиқ бригада а'золари ҳам каноп парваришида юқори кўрсаткичларга эришаётирлар. Бригаданинг Н. Дуйсенова, К. Раҳмонқулов каби меҳнатсевар а'золари ҳам ғайрат блан меҳнат қилиб, кундалик графикни ортиғи блан адо этмоқдалар.

Б. ЮН.

Совет Ҳукуматининг Германия Федерал Республикаси Ҳукуматига нотаси

СССРнинг Франциядаги элчихонаси Совет Ҳукуматининг Германия Федерал Республикаси (Ғарбий Германия) Ҳукуматига аталган нотасини 7 июньда Германия Федерал Республикасининг Париждаги элчихонасига топширди. Қуйида мазкур нотанинг тексти келтирилади.

«СССР Ҳукумати Германия Федерал Республикаси Ҳукуматига қуйидагиларни ма'лум қилиш шарафига муяссардир.

Совет Ҳукумати тинчлик ва Европа хавфсизлиги манфаатлари, шунингдек совет ва немис халқларининг миллий манфаатлари Совет Иттифоқи блан Германия Федерал Республикаси ўртасидаги муносабатларни нормаллаштиришни талаб этади, деб ҳисоблайди.

Тарихий тажриба шуни кўрсатадики, Европада тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш совет ва герман халқлари ўртасидаги нормал, яхши муносабатлар бўлишига қат'ий боғлиқдир. Иккинчи томондан, ҳар иккала халқ ўртасида бундай муносабатларнинг йўқлиги Европада бесаранжомлик туғдирмай ва умумий халқаро кескинликни кучайтирмай қолаолмайди. Бундай аҳвол халқаро муносабатлардаги кескинликни сақлашдан манфаатдор бўлган агрессив кучларгагина фойдалидир. Ҳолбуки тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлашни истаган киши Совет Иттифоқи блан Германия Федерал Республикаси ўртасида муносабатларни нормаллаштиришни хоҳламай қолаолмайди.

СССР блан Германия Федерал Республикаси ўртасида муносабатларни шу тарзда нормаллаштиришдан Совет Иттифоқи ва Германия халқлари ҳаммадан кўра кўпроқ манфаатдордирлар. Ма'лумки, халқларимиз ўртасида дўстона муносабатлар ва ҳамкорлик бўлган йилларда ҳар иккала мамлакат ўзи учун катта фойда олиб келган эди. Бунинг эксича, ўтмишда халқларимиз орасида бўлган душманлик муносабатлари ва урушлар уларга сон-саноқсиз кулфат, машаққат ва азоб-уқубат келтирди.

Ўтмишда бўлиб ўтган икки жаҳон урушида худди совет ва герман халқлари энг кўп қурбон бердилар. Совет Иттифоқи ва Германия халқларининг ана шу урушларда кўрган талафоти миллионлаб киши ҳисобланади ва бу талафотлар сони урушда қатнашган бошқа ҳамма давлатларни бирга қўшиб ҳисоблаганда уларнинг талафотидан бирнеча марта ортиқдир. Давлатларимиз ўртасидаги урушлар натижасида шаҳарлар вайрон бўлиб, қишлоқлар кул қилиб кўкка совурилди, ҳар иккала халқнинг жуда кўп бойликлари йўқ қилиб юборилди.

Совет Ҳукумати Германия Федерал Республикаси Ҳукуматининг э'тиборини шунга жалб этмай қолаолмайдики, ҳозирги вақтда ба'зи давлатлардаги муайян агрессив доиралар Совет Иттифоқи блан Ғарбий Германияни бир-бирига қарама-қарши қўйиш ва мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларнинг яхшиланишига халақит беришга қаратилган планларни тузмоқдалар. Ана шу агрессив доиралар планларининг амалга оширилиши янги урушга олиб келиши мумкин. Бу уруш Германия территориясини муқаррар суратда жанг ва вайронгарчилик майдонига айлантирган бўлар эди. Германия территориясида ялпи қирғиннинг энг янги воситалари қўлланиладиган бундай уруш ўз оқибатлари жиҳатидан илгари бўлиб ўтган ҳамма урушларга қараганда янада шафқатсиз бўлиб, зўр вайронгарчилик келтирган бўлар эди.

Воқиаларнинг ана шу тарзда ривожланиб боришига йўл қўйиш мумкин эмас. Мамлакатларимиз ўртасида ўзаро ишонч ва тинч ҳамкорликка асосланган нормал муносабатлар ўрнатилса, таҳдид қилаётган ана шу хавфнинг олдини олиш мумкин.

Совет давлатига келганда шуни айтиш керакки, ўтган уруш вақтида Совет давлатига келтирилган зарарларга қарамай, у, герман халқидан ўч олиш туйғуларига ҳечқачон амал қилмади. Совет Иттифоқининг урушдан кейинги даврда Германия проблемасини ҳал этишда немис халқининг туб миллий манфаатларига жавоб берадиган позицияси, шунингдек Совет Иттифоқи блан Германия Демократик Республикаси ўртасида ўзаро ўрнатилган яхши муносабатлар буни исбот этади. Бу муносабатлар тенгҳуқуқлилик ва бир-бирларининг ички ишларига аралашмасликдан иборат мустаҳкам асосда ривожланиб бормоқда.

Совет Ҳукумати бу масалада шунга асосланадики, Совет Иттифоқи блан Германия Федерал Республикаси ўртасида нормал муносабатларнинг ўрнатилиши ва ривожлантирилиши бутун Германияга тааллуқли бўлган ва ҳал этилмаган масалаларни ҳал этишга ёрдам беради ва бу блан немис халқининг асосий умуммиллий проблемасини ҳал этишга, я'ни герман демократик давлатининг бирлигини қайтадан тиклашга ёрдам бериши керак.

Буларнинг ҳаммаси шуни кўрсатадики, мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларни нормаллаштириш Германия блан Совет Иттифоқининг миллий манфаатларигагина эмас, балки Европадаги барча давлатларнинг тинчлиги ва хавфсизлигини мустаҳкамлаш манфаатларига ҳам тўла мувофиқдир.

Совет Ҳукумати Совет Иттифоқи блан Германия Федерал Республикаси ўртасида савдо-сотиқ соҳасида мустаҳкам муносабатлар ўрнатишга ҳам катта аҳамият беради. Шу муносабат блан, Совет Иттифоқи ва Германия ўтмишда ўзаро фойдали кенг савдо-сотиқ ишлари олиб борганлигини, шу блан бирга, товар обороти ба'зан Совет Иттифоқининг ҳам, Германиянинг ҳам бутун ташқи савдо оборотининг бешдан бир қисмини ташкил этганлигини эслатиб ўтиш ўринлидир.

Ҳозирги вақтда Совет Иттифоқи Германия Демократик Республикаси блан кенг савдо-сотиқ муносабатларини сақлаб келмоқда. СССР блан Германия Федерал Республикаси ўртасидаги савдо-сотиқ чекланган бўлиб, мустаҳкам характерга эга эмас. Ҳолбуки Совет Иттифоқи блан Германия Федерал Республикаси ўртасида нормал муносабатлар бўлганида, бу мамлакатлар ўртасида кенг товар оборотини ривожлантириш ва ўзаро фойдали иқтисодий алоқаларни ўрнатиш учун керакли заминлар мавжудлир. Юксак ривожланган саноатга ва ўсиб бораётган қишлоқ хўжалигига эга бўлган Совет Иттифоқи Ғарбий Германия фирмалари блан савдо-сотиқ даражасини анча ошириш мумкин, деб ҳисоблайди. Бу ҳол айниқса ба'зи мамлакатларда иқтисодий беқарорлик ўсиб бораётган бир шароитда муҳим аҳамиятга эга бўлмай қолаолмайди.

Маданий алоқа мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларни нормаллаштиришда катта роль ўйнай олади. СССР ва Германия халқлари ўртасида илмий, маданий ва техника алоқалари узоқ ўтмишдаги традицияларга эга эканлиги ма'лум. Ана шундай алоқаларнинг бўлиши ҳар иккала халқнинг ма'навий ҳаётини бойитиб, Европа маданиятининг умумий тараққиётига ҳам самарали та'сир кўрсатган эди. Бу традициялар ҳар иккала мамлакат ўртасида илмий, маданий ва техника ҳамкорлигини ривожлантириш ишига хизмат қилаолади ва хизмат қилиши лозим. Бу табиий бир ҳол.

Совет Ҳукумати Ғарбий Германиянинг ташқи сиёсий алоқаларини чеклаган оккупация статути деб аталган статутнинг бекор қилиниши, шунингдек СССР блан Германия ўртасидаги уруш ҳолатини тўхтатиш тўғрисидаги ва бу мамлакатлар ўртасида тинч муносабатлар ўрнатиш ҳақида СССР Олий Совети томонидан қонун чиқарилганлиги ҳозирги вақтда Совет Иттифоқи блан Германия Федерал Республикаси ўртасида бевосита муносабатлар ўрнатиш ва бу муносабатларни нормаллаштириш учун зарур шароитларни вужудга келтиради, деб ҳисоблайди.

Шунга биноан Совет Ҳукумати ҳар иккала мамлакат ўртасида бевосита дипломатия ва савдо муносабатларини, шунингдек маданий муносабатларни ўрнатишни Германия Федерал Республикаси Ҳукуматига таклиф этади.

Ҳар иккала мамлакат давлат арбобларининг ўзаро шахсий алоқа боғлашларини мақбул деб ҳисоблаб, Совет Иттифоқи Ҳукумати Совет Иттифоқи блан Германия Федерал Республикаси ўртасида дипломатия ва савдо муносабатлари ўрнатиш тўғрисидаги масалани муҳокама қилиш ҳамда бу блан боғлиқ бўлган масалаларни қараб чиқиш учун яқин вақт ичида Германия Федерал Республикаси Канцлери К. Аденауэр жанобларининг ва Германия Федерал Республикаси Ҳукумати Москвага юборишни истаган бошқа вакилларнинг Москвага келишини табриклаган бўлар эди.

1955 йил 7 июнь».

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

„Средазхиммаш" заводи қачон илғорларга тенглашади?

Шу сарлавҳа блан газетанинг 1 февраль сонида чиққан мақолада «Средазхиммаш» заводида ҳамма шароит бўлишига қарамай, бир ме'ёрда ишламаслиги, ишлабчиқариш маданиятининг пастлиги, цех ҳамда участкаларга хомашёни ўз вақтида етказиб берилмаслиги ва бошқа кўпгина жиддий камчиликлар очиб ташланган эди.

Ўзбекистон КП Чирчиқ шаҳар комитетининг секретари ўртоқ Мирзарахимовнинг редакцияга хабар қилишича, мақола завод партия комитетининг кенгайтирилган мажлисида муҳокама қилинган ва унда келтирилган камчиликларни бартараф қилиш учун конкрет тадбирлар белгиланган. Партия комитети ўз вазифасини эплайолмагани учун та'минот бўлимининг бошлиғи ўртоқ Кацперскийни ишдан олиб ташлашни завод ма'мурияти олдига қўйган.

Шаҳар партия комитети завод ички планлаштириш ишларини текширтириб, навбатдаги мажлисида муҳокама қилган ва ишни тубдан яхшилашга қаратилган қарор чиқарган. Заводдаги аҳволни яхшилашда амалий ёрдам бериш учун Главхиммаш бошлиғининг ўринбосари Горюков ва Главканинг та'минот бўйича бошлиғи Шаров ўртоқлар таклиф қилинган.

Хўжа АҲМАД АББОС.

Оталар ва ўғиллар

I.

«Ихтиёринг! Мени қайтиб ҳеч кўрмайсан!»

«Қайтиб мени ҳеч кўрмайсан!»

«Ҳеч! Ҳеч! Асло!!!»

Туғанмас ҳақоратдай эшитилган бу сўзлар ҳарбийлар тоифасидан бўлган Кришен Сингхнинг қулоғида ҳамон янграр эди. Бу сўзларнинг акс садоси гўё уни масхара ва ҳақорат қилаётгандай, ғашига тегаётгандай бўларди. Кришен Сингхнинг ғазаби қайнаб кетди, у ўзининг умрида биринчи марта ниҳоятда ожиз сезди, ҳаддан ташқари оғир бу аҳволда қўлидан ҳечнима келмас эди.

Кришен Сингх ўз ўғли ўзига қарши бош кўтариб, ўғлидан енгилганига ҳеч ишонаолмасди. Аммо шундай бўлгани рост эди. Ҳа, жангчилар тоифасидан бўлган, ҳатто энг бадавлат деҳқонлар ҳам олдида титраб-қақшаб турадиган Кришен Сингхни у енгди.

«Ўғлим, — деди у дарғазаб бўлиб, — менинг ўз ўғлим-а!.. У қандай итоатсизлик қилаолдикин, ўз отасига қарши бош кўтариб чиқдикин? Ўзи туғилиб ўсган уйни, авлод-аждодлари ўтган уйни ташлаб кетишга қандай жур'ат қилдикин! Қандай жур'ат қилдикин!»

Шунга қарамай, у жур'ат этди, уйдан чиқиб кетди, умрбод чиқиб кетди. «Умрбод» деб унинг ўзи айтди. Шунинг ўзи батамом кўнгил узиш деган гап эди. У отасининг мармар полли уйидан охирги марта чиқиб кетар экан, унинг салмоқ блан босган қадамларидан шиддатли жасорати, бош кўтариб чиққанлиги, уруш э'лон қилганлиги сезилиб турар эди. Кришен Сингх ўзининг оппоқ ва диккайган мўйловини жаҳл блан бураб, ўзидан-ўзи сўради: «Дун'ё қаёққа кетаяпти?.. Деҳқонлар помешчикларга қарши қўзғолон кўтараяпти, ўғиллар оталарга итоат қилмай уйдан чиқиб кетаяпти. Асрий алоқалар узилаяпти, қадимги ижтимоий ан'аналар ва негизлар ер блан яксон бўлаяпти. Ихтилоф мамлакат ичидагина бўлаётгани йўқ, ҳарбир хонадон, ҳарбир оила ҳам иккига ажралиб кетаяпти. Ўғиллар ўз отасини ташлаб кетаяпти, қизлар эса ўз оналаридан бегоналашаяпти, эр-хотинлар бир-биридан ажралишаяпти... Нега бунақа? Нечун? Нега?..»

Ўзбекистон ССР Давлат нашриёти бир группа прогрессив ҳинд ёзувчиларининг ҳикояларини ўзбек тилига таржима қилиб нашр этди.

Қуйида, биз машҳур ҳинд ёзувчиси ва кинодраматурги Хўжа Аҳмад Аббоснинг шу тўпламга кирган ҳикояларидан бирини босаётирмиз.

Бу саволни у, ҳашаматли меҳмонхонасининг деворларига, жонсиз, ҳаракатсиз кўзлар блан қараб турган боболарнинг портретларига берди.

Бу саволни у, фил суягидан йўнилган ўз пьедесталларидан кулиб қараб турган Кришен ва жонажон Ганди ҳайкалларига берди.

Бу саволни у, деворнинг бир томонини безаб турган миллий байроққа берди.

Бу саволни у, зарҳал югуртирилган рамкадаги Ҳиндистоннинг символик тасвирига берди.

Бу саволни у, ойнаванд шкафнинг полкасидаги чарм муқовали қонунлар тўплами — фолиантга берди.

Бу саволни у, енгил шамол варақаларини кўршапалак қанотидек пирпиратиб турган календарьга берди.

Бу саволни у, аллақандай ғалати ва ма'нодор чиқиллаб, камин-печь устини безаб турган соатга берди.

Бу саволни у, қимматбаҳо тош, пул ва камида бир миллион сўм мол-мулк сақланадиган, қўрғон васиқаси жойланган бурчакдаги пўлат сандиққа берди.

Ниҳоят, бу саволни у, одатда пўлат сандиқ тепасида турадиган ва подшо тахтига ўхшаб оппоқ, таранг қилиб крахмалланган гандича шапкасига берди.

«Норозилик, ғалаён ва итоатсизлик нимадан чиқади? Нимадан?» — деб юборди у.

Бироқ жавоб бўлмади. Деворлар, суратлар, ҳайкаллардан садо чиқмади. Булар ҳам худди унинг ўзига ўхшаб ҳайратда жим

қолгандир, балки меҳмонхонасигина эмас, каттакон ҳовлиси ҳам ҳувуллаб қолгандай, зимистон бўлиб қолгандай эди. Қўпол, қўрс, итоатсиз, ис'ёнкор ўғли уйнинг файзини ўзи блан бирга олиб кетгандек эди. Уйнинг файзи ўғлидадир балки? Ҳозир эса, ўғли кетгач, Кришен Сингхнинг каттакон, ҳашаматли, чўғдек ясатилган уйи даҳмадек, жонидан бошқа турли хил безаклари ва қимматбаҳо тошлари блан бирга кўмилган фир'авн қабридек жонсиз эди!.

II

Ананд — унинг ўғли!..

Бундан 25 йил илгари Кришен Сингх ўзининг тўнғич ўғлига Ананд деб ном қўйди, бу—бахт деган ма'нони билдиради, ўғли ҳақиқатан ҳам унга бахт ва турмушда омад келтирди. Ўғли туғилган куни ёш адвокат маҳаллий судда биринчи марта муваффақият қозонди. Кришен ҳақида юристлар ўртасида шов-шув гаплар бўлди, шу-шу, у муҳим ишларда муваффақият қозонаберди. Ана шу биринчи катта иш Кришен Сингхнинг чинакам бахтиёрлигига асос бўлди, чунки у нотўғри айбланиб ўлимга ҳукм қилинган бир кишини дорга осилишдан қутқариб қолган эди. Қутқазган одамидан у арзимаган пул олди, лекин оддий деҳқоннинг кўзларидаги миннатдорчилик қувончи уни мукофотлади. Ёш адвокат бутун ҳаётини адолат ва инсонпарварлик мақсадларига бағишлашга аҳд қилди.

Адолат, инсонпарварлик ва озодлик!

Миллий конгресс партиясининг кекса раҳбарларидан бири э'лон қилган бу шиорни эшитганда Кришен Сингхнинг йигитлик қони жўш уриб, юраги шу олийжаноб шиорни ҳадеб такрорлагандек бўларди.

Отасини биринчи марта турмага қамашганда Ананд тўрт ёшда эди. Кришен Сингх судда амал қилиши керак бўлган қонунни масхара қилиб, ис'ёнкор нутқ сўзлагани учун уч йил оғир қамоқ жазосига ҳукм қилинган эди. У турма камерасида ётар экан, тақдир ўзини бу қадар хўрлаганлиги тўғрисида узоқ бош қотирди.

Номи чиқмаган ёш адвокат қамоқхонада ётганида турмага тушган му'табар кишилардек иззат-ҳурмат кўрмади. Ўзини камерага тиқиб ташланган саёқ жиноятчилар блан бирга ҳис этиш яхши дейсизми. Лекин Кришен Сингх оғир турма жазосини ҳарбийлар тоифасига хос мардлик блан енгди.

Хотини ва боласидан айрилиш уни қаттиқ эзарди, бироқ Кришен Сингх минглаб ватанпарварлар ҳам ўзи каби азоб тортаётганини биларди. Бола — чақам муҳтожлик кўрмайди, деган фикр уни юпатарди: унинг ери, ҳовли-жойи бор, отаси ўғлининг сиёсий қарашларига хайрихоҳ бўлмаса ҳам, келини блан неварасига қараб турарди.

Бир куни, турмадан қутулишига атиги бирнеча ой қолганда, у болаларга хос қинғир-қийшиқ қилиб: «Салом, дадажоним!..» деб ёзилган хат олди.

Меҳри жўш уриб ўғилчасини эслар экан, қуёш нури қоп-қоронғи, ифлос камерани ёритгандек бўлди. Юзлари худди ўзига ўхшаган ўғли унинг хотини Радхага бўлган муҳаббатининг жонли символи эди. Ажибужи қилиб ёзилган хатга қараб, узоқ айриликдан шикоят қилгандай имлаб турган қадрдон, ма'сум чеҳрани фикран кўргандай бўлди. Унинг олий мақсадлари гўё бир дақиқа йўқ бўлиб кетди. Хотинини ва ўғлини кўриш истаги юрак-бағрини эзди. Шу топда темир панжарани синдирса-ю, уйига қараб чопса! Лекин ўғлининг хатини ўқиб бўлгач, шу бир дақиқалик бардошсизлигидан уялди. «Дадажон, ойимдан хавотир олма. Бу ерда мен борман, унинг саломатлигига қараб тураман. Дадажон, ойим менга катта бўлганингда отангга ўхшаб революционер бўласан, деди», — деб ёзган эди ўғли. Ватанпарвар отанинг қалби қувончларга тўлиши учун ана шунинг ўзи кифоя эди.

Бирнеча ҳафтадан сўнг Кришен Сингх хотини касал ётганини эшитди. «Ойимнинг жуда мазаси қочди, доим сени эслайди...» деб ёзган эди Ананд.

Ба'зи дўстлари Кришен Сингхга, хотиним касал, гуноҳимдан ўтинглар, деб афв сўра, дея маслаҳат беришди, лекин хотини бемажол қўллари блан: «Мени деб олий мақсадларингни поймол қилма, шундай қилгудек бўлсанг, сени ҳечқачон кечирмайман. Инглиз ҳукуматидан шафқат сўрашингни истамайман. Агар омон қолсам, турмадан чиққанингдан кейин кўришармиз», деганди.

Кришен Сингх шафқат сўраб ёзган аризасини парча-парча қилиб йиртиб ташлади.

Кейин Ганди—Ирвинг[1] яраш аҳди тасдиқланди, шундан кейин бошқа сиёсий маҳбуслар қаторида Кришен Сингх ҳам озод этилди.

Ўз шаҳарига қайтиб келганда уни тантана блан кутиб олишди. Аммо ўз уйига кириб келганда, Радха аввалгидек эшик олдига чиқиб унга салом бермади. Остонада Ананднинг ёлғиз ўзи турарди. Шу уч йил ичида у ориқлаб, бўйи анча чўзилиб қолган эди. Отасини кўриб, ҳатто қувониб кулмади ҳам. Ананд кўзлари жиққа ёшга тўлиб, тикилиб турарди, кейин ўзини йиғидан зўрға тийиб: «Дадажон, жуда кечикиб келдинг. Ойим йўқ...», — деди.

III

Шундан бери ота-бола иккаласи қолди. Кришен Сингх ҳар куни суддан уйига келиб, креслога ўтирарди-да: «Қани, бугун мактабда нима гаплар бўлди?» — деб сўрарди. Ананд отасига: «Бугун муаллимамизнинг эчкиси эгиз туғди». «Бугун мен дарахтдан йиқилиб тушдим, қара, оёқларим тимдаланиб кетди». «Бугун мактабимиз ёнидаги кўчада инглиз солдатлари машқ қилди. Улар бизга еб қўйгудек бўлиб хўмрайиб қарашди. Кўп болалар қўрқиб кетишди, мен ҳеч қўрқмадим». — деб кўрганларини бирма-бир айтиб берарди.

1. Итоатсизлик ҳаракатини вақтинча тўхтатиш тўғрисида Ганди блан Ҳиндистондаги инглиз вице-короли Ирвинг ўртасида тузилган битим.

(ДАВОМИ ТЎРТИНЧИ БЕТДА)

Совет ҳукуматининг Германия Федерал Республикаси ҳукуматига юборган нотаси тўғрисида чет элларда баён қилинган фикрлар

ГЕРМАНИЯ

ЛОНДОН, 8 июнь. (ТАСС). Рейтер агентлиги мухбирининг Бонндан берган хабарига қараганда, кеча ғарбий герман ҳукуматининг вакили Совет ҳукумати нотасининг Совет Иттифоқи блан Германия Федерал Республикаси ўртасида дипломатик, савдо ва маданий алоқалар ўрнатиш таклиф этилган қисмини шарҳлаб, Федерал Республика ҳукумати «Совет Иттифоқи блан дипломатик муносабатлар ўрнатишга тайёрдир» деган.

Ҳукумат вакили, Совет ҳукуматининг нотаси Боннда ўрганилаётир деб қайд қилиши блан бирга, Совет ҳукуматининг ғарбий герман канцлери Аденауэрни Москвага келиб кетишга чақирганлигини шарҳламаган. У, бу таклифни қабул қилиш ҳақида бирор қарорга келинганлиги ёки келинмаганлигини ҳам айтмаган.

ЛОНДОН, 8 июнь. (ТАСС). Лондон радиоси қуйидаги хабарни эшиттирди: Бугун ғарбий герман министрлар кабинетининг махсус мажлиси бўлган. Мажлисда Совет ҳукуматининг Германия Федерал Республикаси ҳукуматига юборган нотаси муҳокама қилинган.

Ғарбий герман бундестагининг бугунги мажлиси парламент фракциялари янги совет таклифларини муҳокама қилаолсин учун 1 соатга кечиктирилган.

БЕРЛИН, 8 июнь (ТАСС). Ғарбий Германиядаги ДПА агентлиги Совет ҳукуматининг нотасини шарҳлаб, Совет Иттифоқининг федерал ҳукуматга юборган таклифи «Бонида бомба портлагандай кучли таассурот туғдирди» деб та'кидлайди. Агентлик Совет нотаси ҳақида бирқанча ғарбий герман сиёсий арбобларининг баёнотларини келтирмоқда. Бундестаг раисининг ўринбосари Карло Шмид Совет ҳукуматининг нотасини «жуда муҳим воқиа» деб атаган. Бундесрат ишлари бўйича министр фон Меркац, Совет Иттифоқининг таклифи диққат блан ўрганилиши керак, деган.

Германия социал-демократик партияси (ГСДП) раиси Эрих Олленхауэр, Совет Иттифоқининг таклифига кейинги вақтда Совет Иттифоқи томонидан Европада юргизилаётган ва актуал проблемалар ҳақида музокаралар олиб боришга эришишни мақсад қилиб қўйган сиёсий акция нуқтаи назаридан қараш керак, деган. ГСДП раисининг уқтириб ўтишича, унинг партияси ҳамма давлатлар блан, шу жумладан шарқий давлатлар блан ҳам нормал дипломатик муносабатлар ўрнатишни аллақачондан буён талаб қилиб келмоқда. Федерал ҳукумат ҳозиргача ГСДПнинг бундестагда бирнеча марта илгари сурган бу талабини э'тиборга олмай келган эди. «Федерал ҳукуматнинг Москва таклифига муносабати федерал ҳукуматнинг Германия бирлигини қайтадан тиклаш тўғрисида Совет Иттифоқи блан ҳам музокаралар олиб боришга тайёр эканлигини ёки тайёр эмаслигини аниқ кўрсатиб беражак».

Сўнгра Олленхауэрнинг айтишича, унинг партияси бу муҳим сиёсий воқиа муносабати блан икки талабни илгари сурмоқда: биринчидан, Москванинг таклифини федерал канцлер қабул қилиши лозим; иккинчидан Москвадаги музокараларнинг кун тартибидаги биринчи модда Германияни қайтадан бирлаштириш тўғрисидаги масала бўлмоғи лозим.

Бундестаг раиси Герстенмаер: «Менинг фикримча, Москвага элчи юбориш тўғрисидаги таклифни қабул қилиш керак», деган.

ХДС-ХСС обрўли доираларининг кеча кечқурун қилган баёнотига қараганда, деб давом этдиради агентлик. Москванинг федерал ҳукуматга қилган таклифини ҳарҳол диққат блан ўрганиш зарур.

Эркин демократик партия депутати Герман Шван Совет ҳукуматининг таклифини қабул қилишни қат'ият блан кувватлади. ГСДП депутати Якоб Альтмайер ҳам бу таклифни кувватлаб гапирди. «Биз,—деди у,—бу таклифни қабул қилмоғимиз керак. Москванинг бу қадами ғоят катта аҳамиятга эгадир».

АҚШ

НЬЮ-ЙОРК, 8 июнь. (ТАСС). Нью-Йоркдаги эрталабки газеталар Совет ҳукуматининг Германия Федерал Республикасига нота юборганлиги ҳақидаги хабарни катта сарлавҳалар остида босиб чиқардилар. Газеталар нотада СССР блан Германия Федерал Республикаси ўртасида дипломатик ва савдо муносабатлари ўрнатиш ҳамда канцлер Аденауэрга Москвага келиб кетиш таклиф этилганлигини уқтириб ўтмоқдалар. Броқ, Америка матбуотидаги шарҳларнинг руҳи Совет Иттифоқи блан Германия Федерал Республикаси ўртасидаги муносабатларни нормаллаштиришга қаратилган совет нотаси Вашингтоннинг расмий доираларида ташвиш туғдирганлигини ва салбий кутиб олинганлигини кўрсатади.

Масалан, «Нью-Йорк таймс» газетасида мақола босиб чиқарган обзорчи Рестон совет нотасига «Аденауэрни ғарб иттифоқидан ажратиб олишни мақсад қилиб қўйган» қадам деб баҳо бермоқда. Рестон мақоласида совет нотаси «немисларни тўрт давлат раҳбарлари учрашуви олдидан, агар Германия ғарбий коалиция ташқарисида қолса, у сиёсий ва иқтисодий жиҳатдан кўпроқ ютуб чиқади деб ишонтириши» мумкин деб ташвиш билдирилмоқда, шунингдек Ғарбий Германия «антисовет блокка қўшилиш ва ўз қувватини ҳамда саноатини қурол ишлаб чиқаришга қаратиш ўрнига, ўз саноатидан ва ишчи кучларидан коммунистик мамлакатлар блан тинч савдо-сотиқни ривожлантириш учун фойдаланса, кўпроқ ютиб чиқади» деб ташвиш билдирилмоқда.

Рестон «Совет таклифи бирлашган музокаралар вақтида ва келгуси ҳафтада Нью-Йоркда бўладиган ташқи ишлар министрлари кенгашида анча катта мунозараларга сабаб бўлиши лозим» деб ҳамда «бирорта ҳам герман сиёсий арбоби, ҳатто Аденауэр ҳам совет таклифини диққат блан ўрганмасдан туриб рад этаолмайди» деб уқтириб ўтгач, сўнгра канцлерга тегишли «рецептларни» тавсия қилмоқда. Унинг фикрича, бу «рецептлар» Совет Иттифоқи блан Ғарбий Германия ўртасидаги муносабатларни нормаллаштириш ҳақидаги совет таклифини йўққа чиқараолган бўлур эди.

Неруниг Москвага сафари тўғрисида Ҳиндистон газеталарининг ёзганлари

ДЕҲЛИ, 8 июнь. (ТАСС). Ҳиндистон бош министри Нерунинг Москвага келганлиги тўғрисидаги хабарлар бугунги газеталарда марказий ўрин олмоқда.

«Нейшнл геральд» газетаси Нерунинг Совет Иттифоқига қилган сафарини шарҳлаб, бундай деб ёзади: «Нерунинг СССРга қилган сафари ҳар иккала мамлакат ўртасидаги иқтисодий ва маданий ҳамкорликни шубҳасиз мустаҳкамлайди ва энг муҳими шуки, бу сафар яқин орада халқаро вазиятга ҳам та'сир кўрсатади...» Сўнгра, газета Нерунинг Совет Иттифоқида бўлиши «халқаро ҳамкорликка ёрдам беради» деб та'кидлайди.

«Истерн таймс», «Локманья», «Раштрадут» газеталари ва бошқа газеталар ҳам худди шундай фикрни билдирмоқдалар. «Санмарг» газетаси Нерунинг Хитой Халқ Республикасига қилган сафари каби Совет Иттифоқига қилган сафари ҳам тарихий аҳамиятга эга, деб та'кидлайди.

„Вьетнамда тинчликни мустаҳкамлаш йўлида қўйилган муҳим қадам“

Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматининг таклифи тўғрисида Хитой матбуотининг ёзганлари

ПЕКИН, 8 июнь. (ТАСС). Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматининг Вьетнамда 1956 йилда ялпи сайловлар ўтказиш блан боғлиқ бўлган ташкилий масалалар тўғрисида Жанубий Вьетнам ҳукумат ма'мурлари блан музокаралар бошлашга ўзининг тайёр эканлиги тўғрисида қилган баёнотини Хитой матбуоти шарҳламоқда.

«Женьминьжибао» газетаси ўзининг бошмақоласида, хитой халқи Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматининг Вьетнам халқининг манфаатларига ва тинчликсевар барча халқларнинг талабларига мос бўлиб тушган бу муҳим баёнотини қизғин равишда қўллаб-қувватлайди ва ма'қуллайди, деб ёзмоқда. Ҳеч шубҳасиз, деб давом қилади газета, Жанубий Вьетнам ма'мурлари халқнинг миллий манфаатларини ҳурматлаб, ялпи сайловларни тайёрламоқ учун Вьетнам Демократик Республикаси блан музокаралар бошласалар, у ҳолда Вьетнам тез орада бирлаштирилиши ва тўла равишда мустақил давлат бўлиб қолиши мумкин.

Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматининг баёноти, деб ёзади «Гуанминжибао» газетаси, Вьетнамда тинчликни мустаҳкамлаш йўлида қўйилган муҳим қадамдир. Газета Вьетнамда ялпи сайловларга тайёргарлик йўлига ғов солишдан иборат сиёсатни қораламоқда. Ялпи сайловлар ўтказишдан бош тортишга чақираётган АҚШ ва унинг кўмакчилари, деб ёзади газета, Вьетнамнинг парчаланганлигини абадийлаштиришга уринмоқдалар.

«Гуанминжибао» газетаси ўз мақоласининг охирида уқтириб ўтадики, хитой халқи мамлакатни бирлаштириш йўлида Вьетнам Демократик Республикасининг сидқидил блан қилаётган ҳаракатларини ҳартомонлама қўллаб-қувватлайди ва ҳамма давлатлар Вьетнамни бирлаштириш масаласида ўз зиммаларига олган халқаро мажбуриятларни бажарадилар, деб умид қилади.

Оталар ва ўғиллар

(БОШИ 3-НЧИ БЕТДА)

Кришен Сингх: «Балли, ўғлим биламан, сен қўрқмассан» дер эди.

Бир куни, ўшанда Ананд ўн ёшда эди, мактабдан келиб деди: «Дадажон, мени ҳайдаб юборишди. Гандича шапка кийиб юрганим учун ҳайдаб юборишди. Директор илгари ҳам, энди кийма, деган эди. Бугун мактабимизга аллақандай бир инглиз инспектори келди. Менинг бошимда гандича шапкани кўриб, унинг юзи баттар қизариб кетди. У мени чақириб олиб, инглиз королининг олижанобликларини санаб чиқасан, деди. Нима дейишим керак эди, дадажон? Инглиз короли менинг отамни ва Гандидек доҳийларимизни турмага қамади, дедим... Бундан бошқа нима олижанобликлари бўлсин?... Жавобимни эшитиб инспектор қутириб кетди, мени бамбук таёқ блан урди... Икки юзимга олти марта урди... Кўраяпсанми, дадажон, ҳали ҳам изи турипти! Лекин мен инглиз олдида йиғлаганим йўқ, йиғлаганим йўқ...»

Ананд шу сўзларни айтди-да, юзини отасининг тиззасига яшириб, хўнграб юборди. Ўз ўғли блан фахрланган Кришен Сингх Анандни секин кўтариб олиб, юзларидан ўпди.

...Бугун, орадан ўнбеш йил ўтгандан кейин ҳам, Кришен Сингх ҳамон ўз чеккасида ўғлининг илиқ кўзёшини сезарди...

Анандни Банорасга ўқишга юбориб, уйда ёлғиз ўзи қолди. Кўп вақтини судда ўтказар, миллий конгресс партияси маҳаллий комитетидаги сиёсий ишлар блан аҳён-аҳёндагина шуғулланар эди. Орадан кўп ўтмай Кришен Сингх машҳур адвокат бўлиб қолди. Энди у юз эмас, минглаб рупий даромад қиладиган бўлди. У клиентлар айбдорми — йўқми, сўрамас эди. Уни бошқа нарса қизиқтирар эди: клиент гонорар тўлайолса, бас.

Кришен Сингхнинг иши ҳар соҳада ривож топди. Судда уни биринчи даражадан, юқори даражага кўтаришди, у, шаҳар бошқармаси а'золигидан шаҳар бошқармасининг раиси бўлди, маҳаллий партия ташкилоти комитетидан бутун вилоятлар комитетига ўтди. Вилоят Ассамблеясига[1] бўладиган сайловда у ўз партиясидан кандидат қилиб кўрсатиларммиш, деб гапириб юрдилар. Кришен Сингх Ананд каникулга келганда бу бахтли ўзгаришдан, албатта, хурсанд бўлади, деб ўйлар эди.

Мана ўғли колледждан ҳам қайтди. Кришен Сингх юкининг кўпчилиги китоб эканлигини кўриб, ўғлидан жуда хурсанд бўлди. Бу китоблар ҳинд ва инглиз тилидаги ше'р тўпламлари, француз, ирланд, америка ва рус революциялари ҳақидаги асарлар эди. Булар Анандининг вақтини бекор ўтказмаганлигидан, бошқа йигитларга ўхшаб саёқ юрмаганлигидан дарак берар эди.

— Сиёсатга қизиқишингдан кўп хурсандман, — деди Кришен Сингх. — Имоним комил, сен ҳам отангдек сиёсий арбоб бўласан.

— Кечир отажон, — деди Ананд, — мен сиёсий арбоб бўлмоқчи эмасман, революционер бўлмоқчиман.

— Албатта, албатта, ҳаммамиз ҳам революцияни истаймиз, — деди Кришен Сингх, атайлаб ўзини хурсандликка олиб. Броқ ўғлининг чеҳрасидан бу гапига ишонмаётганини пайқаб қолди.

Кекса бир деҳқон келиб, бисотимдаги бор-йўғи бир парча еримдан ҳам помешчик маҳрум этиб, ҳайдаб юборди, хизматчилари ўзимни ва ўғлимни калтаклашди, уйимни ёндириб юборди, деб шикоят қилганда, Ананд уйига келганига бирнеча кун бўлиб қолган эди. Деҳқон судда ҳимоя қилинг, деб Кришен Сингхдан йиғлаб, ёлвориб илтимос қилди.

— Раҳмдил афандим! Еримни қайтариб олиб беринг. Умр бўйи сизни ва болаларингизни дуо қиламан...

Аммо Кришен Сингхнинг ходими чолдан, шундай улуғ адвокатга тўлашга пулинг етадими, деб сўради. Деҳқон титроқ қўллари блан белбоғининг тугунини ечиб, беш рупийлик ғижимланган, кир қоғозни олиб, ходимга узатди. Ходим чолни итариб чиқараётганда, Ананд уйга кириб келган эди.

Шундан бери кўп йиллар ўтди-ю, ўғли блан бўлган ўша гап-бугун авжига чиққан драманинг ўша биринчи кўриниши ҳали ҳам Кришен Сингхнинг аниқ эсида.

— Ота, нега бу бахтсиз чолнинг ишини ҳимоянгга олмадинг?

Ходим гапга аралашмоқчи бўлиб, тилёғламалик блан деди:

— Ёш афандим, бу муттаҳамларни билмайсан, улар бир тийин ҳам чиқармайди, бекордан-бекор келиб бизларни бесаранжом қилишади, холос...

— Мен отамнинг фикрини билмоқчиман.

— Секретарьнинг гапи тўғри, ўғлим.

— Гап шундай бўлса, бу ишни тўғрилаб беришни сендан мен илтимос қиламан, қанча гонорар керак бўлса, мендан оласан.

Кришен Сингх ҳайрон бўлиб, нима дейишини билмай бирнеча минут жим қолди. Кейин:

— Ахир, бизнинг ҳам еримиз бор. Мен ҳозир бу чолнинг ишини ҳимоя қиладиган бўлсам, менинг еримни ижарага олучи одам ҳам эртага бош кўтариб бизнинг еримизни ва ҳамма идораларнинг ерини тортиб олишлари мумкин.

— Помешчиклар тузуми йўқ қилинганда, тортиб олиниши турган гап.

— Тентаклар гапини гапираяпсан.

— Мен тентаклар гапини гапираётганим йўқ. Бир вақтлар ўзинг айтган гапларингни қайтараяпман.

Эртасига Ананд бундай деди:

— Имтиҳонга тайёрланишим керак. Банорасга бориб каникулнинг охирги кунларида дарс тайёрламоқчиман.

Ранжиган ота ўғлига бирнеча кун уйда туриб кет дейишни ўзига эп билмади.

(ДАВОМИ БОР)

1. Вилоят Ассамблеяси — қонун чиқаручи маҳаллий орган. Ҳиндистонда инглизлар ҳукмронлик қилган йиллари унинг ҳуқуқи чекланган эди.

ЛИВАН ТИНЧЛИК ТАРАФДОРЛАРИ КОМИТЕТИНИНГ БАЁНОТИ

БАЙРУТ, 8 июнь. (ТАСС). «Ал ахбор» газетаси Ливан ва Сурия тинчлик тарафдорлари делегациясининг Совет Иттифоқига бориб келганлиги тўғрисида Ливан тинчлик тарафдорлари комитетининг баёнотини э'лон қилди.

Баёнотда бундай дейилади: Совет Иттифоқида Сурия ва Ливан тинчлик тарафдорлари делегацияси хурсандлик блан кутиб олинди. Делегация Москвада, Ленинградда, Сталинградда, шунингдек Грузиянинг бирқанча шаҳарлари ва қишлоқларида бўлди. Делегация а'золари совет халқининг бутун дун'ёда тинчликни мустаҳкамлаш йўлида ижодий меҳнат блан шуғулланаётганлигини ўз кўзлари блан кўрдилар.

Улар совет кишиларининг ўз миллий мустақиллигини қаттиқ туриб ҳимоя қилаётган арабларни кувватлаётганликларига ҳам қаноат ҳосил қилдилар. Сурия ва Ливан делегатлари совет олимлари, ёзувчилари ва адабиётчиларининг араблар маданий меросини чуқур билганликларини ва юксак даражада қадрлаётганликларини кўриб айниқса хурсанд бўлдилар.

ПУШКИН ПОЭМАСИ ҲИНДИ ТИЛИГА ТАРЖИМА ҚИЛИНДИ

ДЕҲЛИ, 8 июнь. (ТАСС). «Нейшнл геральд» газетасининг билдиришига қараганда, Ҳиндистонда А. С. Пушкиннинг «Лўлилар» поэмасини ҳинди тилига таржима қилиш тамомланган. Бу асарни В. Р. Риши ҳинди тилига таржима қилган.

Президент Эйзенхауэр ҳузурида матбуот конференцияси

ВАШИНГТОН, 8 июнь. (ТАСС). Матбуот конференциясида президент Эйзенхауэр, агар кенгашнинг давом қилиш муддатини олдиндан белгилаб қўйиш мумкин бўлса, тўрт давлат ҳукуматлари бошлиқларининг кенгаши муддатини олти кунгача чўзишга ўзининг тайёр эканлигини билдирди. Президентнинг фикрича, биринчи кенгашдан ҳаддан ташқари кўп нарса кутиш керак эмас, лекин бу кенгаш ишнинг самарали бўлишини та'минлайдиган янги вазият туғилишига ёрдам беради деб умид қилиш керак.

У айтдики, жаҳонда, юқори доиралардаги музокаралар битимга келмоқ учун янги йўллар очиб беради, деган ишонч бор.

Эйзенхауэр матбуот конференциясини очиб, Совет ҳукуматининг ҳар иккала мамлакатни қизиқтирувчи проблемаларни муҳокама қилмоқ учун Аденауэрни Москвага таклиф қилганлиги тўғрисида ўз ташаббуси блан ғайрирасмий баёнот берди. Эйзенхауэр бундай деди: Қўшма Штатлар Аденауэр ўз иттифоқчилари ва дўстлари томонида қолади, деб ишонадилар.

Тўрт давлат ташқи ишлар министрлари Сан-Францискода тўпланмасдан олдин Эйзенхауэр Аденауэр блан учрашиш ниятидами, деган саволга президент жавоб бериб, Аденауэр 14 июньда бўладиган ноништа вақтида мен блан учрашуви лозим, деди.

Совет-герман муносабатларининг нормаллаштирилиши мумкинлигига қарши Қўшма Штатлар э'тироз билдирадими ва шу муносабат блан ташвишга тушаётгани йўқми, деб берилган саволга Эйзенхауэр жавоб бериб, бу масала кеча менинг Даллес блан бўлган кенгашимдан кейин туғилди, деди. Сўнгра президент, шахсан мен бу саволга салбий жавоб бераоламан, деди.

АҚШ, АНГЛИЯ, ФРАНЦИЯ ВА ЮГОСЛАВИЯ ЎРТАСИДА МУЗОКАРАЛАР

БЕЛГРАД, 8 июнь. (ТАСС). «Борба» газетаси қуйидаги хабарни босиб чиқарди: «Июнь ойининг охирида Белградда тўрт ҳукуматнинг элчилар даражасида музокаралари ўтказилиши муносабати блан 6 июнь душанба куни ташқи ишлар давлат секретарининг ўринбосари С. Прица АҚШ, Англия ва Франция элчиларини қабул қилди.

Бу музокараларда умумий манфаатларга тааллуқли бўлган халқаро масалалар юзасидан фикр олишилади».

АВСТРИЯ ПРЕЗИДЕНТИ КЕРНЕР ДАВЛАТ ШАРТНОМАСИ РАТИФИКАЦИЯ ҚИЛИНГАНЛИГИ ҲАҚИДАГИ АКТНИ ИМЗОЛАДИ

ВЕНА, 8 июнь. (ТАСС). Бугун Австрия президенти Теодор Кернер мустақил ва демократик Австрияни тиклаш ҳақида имзоланган, Австрия парламентининг ҳар иккала палатаси ма'қуллаган Давлат шартномасининг ратификация қилинганлиги тўғрисидаги актни имзолади.

Ратификация актини федерал канцлер Рааб ва вице-канцлер Шерф ҳам имзоладилар.

Афғонистон--Покистон муносабатларига доир

КАРАЧИ, 8 июнь. (ТАСС). Пешавердан билдирилган ва «Доон» газетасининг бугунги сонида э'лон қилинган хабарда айтилишича, Афғонистон ҳукумати Ғарбий Покистонда Афғонистон консулхоналари ва савдо ваколатхоналарининг ёпилиши натижасида кўрилган зарарни қоплашни Покистон ҳукуматидан талаб қилган.

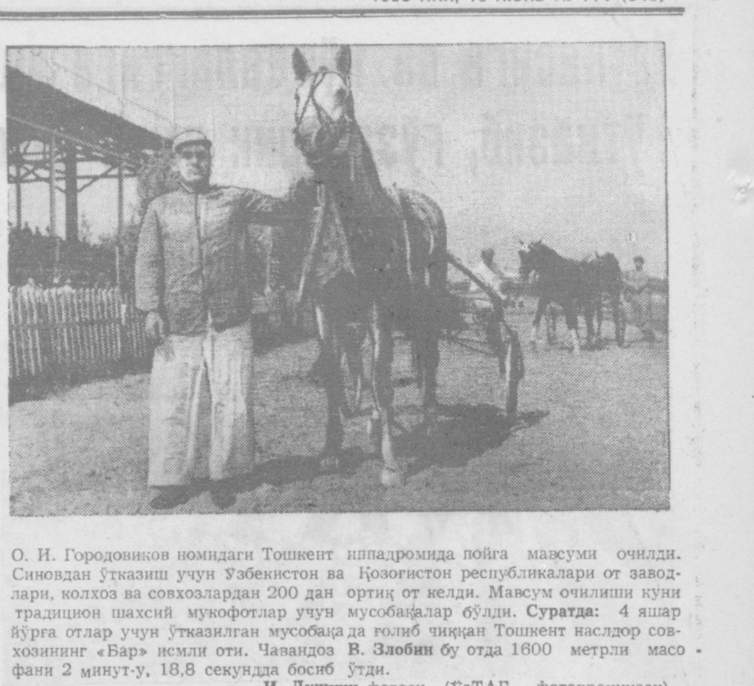

О. И. Городовиков номидаги Тошкент иппадромида пойга мавсуми очилди. Синовдан ўтказиш учун Ўзбекистон ва Қозоғистон республикалари от заводлари, колхоз ва совхозлардан 200 дан ортиқ от келди. Мавсум очилиши куни традицион шахсий мукофотлар учун мусобақалар бўлди. **Суратда:** 4 яшар йўрға отлар учун ўтказилган мусобақада ғолиб чиққан Тошкент наслдор совхозининг «Бар» исмли оти. Чавандоз **В. Злобин** бу отда 1600 метрли масофани 2 минут-у, 18,8 секундда босиб ўтди.

И. Душкин фотоси (ЎзТАГ фотохроникаси).

Ўзбекистон биринчилиги учун юзкатакли шашка мусобақаси

Максим Горький номли Маданият ва истироҳат боғида Ўзбекистон биринчилиги учун юзкатакли шашка бўйича республика иккинчи чемпионати очилди.

Чемпионатда Ўзбекистоннинг энг кучли шашкачилари иштирок этмоқда. Мусобақада конкурсдан ташқари москвали спорт мастерлари И. Козлов, Л. Хейф ўртоқлар ҳам қатнашмоқдалар.

Биринчи турда спорт мастери Хейф блан тошкентли Кабаков ўртасидаги ўйин жуда қизиқарли ўтди. Бунда Хейф ғалаба қозонди. Гуляев блан Ёқубов ўртасидаги 4 соат давом этган ўйин дуранг бўлиб тугади. Давидов—Ютландов, Берштейн—Назаров ва Круглов—мастерликка кандидат Александров устидан ғалаба қозондилар.

Иккинчи турда Александров—Назаровни, Яворский — Ютландовни ютди. Хейф блан Берштейн ўртасидаги қизғин ўйин дуранг бўлди. Ёқубов—Круглов устидан ғалаба қозонди.

Учинчи турда спорт мастери Козловга қарши ўйнаган Яворский ўйинни дуранг қилишга муваффақ бўлди. Хейф Александровни, Ёқубов—Назаровни, Черкасский—Ютландовни ютди.

Шундай қилиб уч турдан сўнг 2,5 очкога эга бўлган спорт мастерлари Хейф ва Ёқубов ўртоқлар олдинда бормоқдалар.

Мусобақалар давом этмоқда.

ШАХМАТ МУСОБАҚАСИ

СТАЛИНОБОД. (**Телеграф орқали олинди**). Охирги ўнеттинчи турда Муҳиддинов Данов устидан ҳал қилучи ғалаба қозонди. Эльбеков (Тошкент) Бирбрагерни ютди. Сарваров (Самарқанд) Шайберга ютқазди.

Шундай қилиб, спорт мастери Уфимцев (Қозоғистон чемпиони) 14,5 очко олиб биринчи ўринни, мастерликка кандидат Муҳиддинов (Тошкент шаҳар чемпиони) 12,5 очко олиб иккинчи ўринни ва 12 очко олган Ханов (Туркманистон чемпиони) учинчи ўринни эгалладилар. Гусев 10,5 очко, Эльбеков, Крутихин ва Шерерлар 10 тадан очкога эга бўлдилар.

Ҳамза театрининг гастрольлари

Ҳамза номли Ленин орденли Ўзбек давлат академик драма театри Чимкент меҳнаткашларининг илтимосига мувофиқ қардош Қозоғистон республика аҳолисига ўзининг 10 га яқин энг яхши спектаклларини кўрсатади. Театр ижодий коллективи 11 ва 12 июнь кунлари Чимкент шаҳрида бўлиб, шаҳар меҳнаткашларига Абдулла Қаҳҳорнинг «Оғриқ тишлар» комедиясини кўрсатади. Кейинги гастроль чиқишларида Чимкент томошабинлари «Юрак сирлари», «Шоҳи сўзана», «Гамлет», «Отелло» каби спектаклларни томоша қиладилар.

МАККАЖЎХОРИДАН ЮҚОРИ ҲОСИЛ ОЛИШГА БАҒИШЛАНГАН БРОШЮРА

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» бирлашган нашриёти колхоз бригада ва звено бошлиқларига 1955 йил учун эсдалик сифатида «Маккажўхоридан қандай қилиб юқори ҳосил олиш керак» деган брошюрани нашр этди.

Брошюрада «Маккажўхори — энг кам меҳнат талаб қиладиган ўсимлик», «Маккажўхорининг шериклари», «Кўкламда ерни тайёрлаш», «Такрорий экиш», «Ўғитлаш», «Уруғни экишга тайёрлаш», «Маккажўхорини экиш», «Маккажўхорини экиш усуллари», «Маккажўхори экинларини парвариш қилиш», «Маккажўхорини йиғиштириб олиш» каби агротехника масалалари батафсил баён қилинади.

Бу брошюра СССР Қишлоқ хўжалиги министрлиги қишлоқ хўжалик пропагандаси ва фани бош Бошқармаси томонидан тайёрланган.

Брошюра катта тиражда нашр этилиб, шу кунларда «Узбеккнитоторг»нинг ҳамма киоска ва магазинларида сотилмоқда.

Колхозларда янги қурилишлар

Янгийўл районидаги колхозларда қурилиш ишлари кенг кўламда олиб борилмоқда. Айниқса, чорва моллари учун қуриладиган биноларга алоҳида э'тибор блан қарамоқдалар.

Ниёзбоши қишлоқ Советидаги Ленин номли йирик қишлоқ хўжалик артели бу йил қурилишлар учун 3 миллион сўмга яқин маблағ сарфлади. Ҳозир бу ерда 80 та отга мўлжалланган янги отхона қурилаётир. 110 бош бузоқ учун ҳам алоҳида бузоқхона қурилмоқда. Бундан ташқари, йирик силос иншоотини қуриш ҳам бошланиб кетди.

Шунингдек, Свердлов номли, Хрушчев номли ва бошқа колхозларда ҳам янги мактаб, ҳаммом, ошхона, устахона ва бошқа бинолар қурилиши қизғин тус олмоқда.

Райондаги чорвачилик ва маданий-маиший об'ект қурилишларига 14 миллионга яқин маблағ сарфланади.

А. МЕЖИКОВСКАЯ.

Редактор ўринбосари
М. ҚОРИЕВ.

ТЕАТР ВА ҚИНОЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 10/VI да **Оғриқ тишлар**, 11/VI да **Гамлет**.

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 10/VI да **Евгений Онегин**, 11/VI да **Бўрон**. СССР халқ артисти, Сталин мукофоти лауреати **Ҳалима Носирова**, Ўзбекистон ССР халқ артистлари **Розия Каримова, Карим Зокиров** қатнашадилар. Дирижёр — СССР халқ артисти, Сталин мукофоти лауреати, профессор **Мухтор Ашрафий**.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — СССР халқ артисти, Сталин мукофоти лауреати, профессор **Булбул Мамедовнинг** 5/VI га белгиланган **хайрлашув концерти** 11/VI га **кўчирилди**. Сотиб олинган билетлар ярайди.

«РОДИНА», қишки НАВОИЙ номли (кундуз соат 12 дан кеч 8 гача), «ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз соат 12 дан кеч 10 гача) — янги болгар бадиий фильми **Сентябрь қаҳрамонлари.**

«ИСКРА» қишки (кеч соат 9 гача), «ЎЗБЕКИСТОН» (кеч соат 10 да) — француз бадиий фильми **Антуан ва Антуанетта.**

«ЎЗБЕКИСТОН» (кеч соат 8 гача), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» — янги сатирик фильмлар тўплами **Ўтмиш доғлари.**

НАВОИЙ номли (қишки) — эрталаб соат 10 да **Жонажон мамлакатимиз бўйлаб**, кеч соат 10 да **Кубань казаклари.**

«ЁШ ГВАРДИЯ» — эрталаб соат 10 да **Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасида**, кеч соат 10 да **Катта оила.**

«РОДИНА» — кеч соат 10 да **Кема командири.**

«ИСКРА» (қишки) — кеч соат 9 дан Алданган умидлар.

НАВОИЙ номли (ёзги), «ИСКРА» (ёзги) **Антуан ва Антуанетта.**

КИРОВ номли, «УДАРНИК» — **Ўтмиш доғлари.**

«ХИВА», «ВАТАН» — **Сентябрь қаҳрамонлари.**

Ўзбек давлат эстрадаси
ЭСТРАДА ТЕАТРИДА
(Навоий номли кўча, 69-нчи уй)
10 июньда
Ўзбекистон ССР халқ артисти
СУЛТОНПОШША РАҲИМОВА КОНЦЕРТИ
Ўзбек давлат эстрадасининг артистлари қатнашади.
Концерт кеч соат 9 да бошланади. Касса кундуз соат 2 дан очилади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси № 34 **РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ:** коммутатор—36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 136. Совет қурилиши бўлими — 135. Маданият бўлими — 132. Адабиёт ва сан'ат бўлими — 39040, Қишлоқ хўжалик бўлими — 135, Саноат ва транспорт бўлими — 132, Хатлар бўлими — 132, Секретариат — 34048, Э'лонлар бўлими — 38142.

Р. 04870. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № — А 1452.